సప్తమః సర్గః ||

శ్రీ నీలకంఠదీక్షితుల శ్రీ శివలీలార్ణవము

ఏడవ సర్గ తాత్పర్య విశేషాలు - ఆచార్య తాడేపల్లి పతంజలి

శ్లోకం 1:

అథ కలశభవః శివస్య మేధా- విభవవివర్తమయీమిమాం కుమారీం | మధు మధురమపాయయత్స మేఘా- సముపజనాయ సకాఞ్చనం సగవ్యమ్ || 1 ||

తాత్పర్యం:

అనంతరం, కుండనుండి జన్మించిన అగస్త్యుడు, శివుని యొక్క మేధాశక్తి యొక్క విలాసమైన పరిణామమైన ఈ బాలికను, మేఘాల నుండి ఉద్భవించిన అమృతంతో, బంగారు పాత్రలో ఆవుపాలతో కలిపి తాగించాడు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకంలో అగస్త్య ముని శివుని యొక్క అంశతో జన్మించిన ఒక దివ్య బాలికకు పాలు పట్టించినట్లు వర్ణించబడింది.
- "కలశభవః" అంటే కుండ నుండి పుట్టినవాడు, ఇది అగస్త్యుని సూచిస్తుంది.
- "మేధా-విభవవివర్తమయీం" అంటే మేధాశక్తి యొక్క విలాసమైన పరిణామం. ఈ బాలిక శివుని యొక్క జ్ఞానానికి ప్రతీక అని భావించవచ్చు.
- "మేఘా-సముపజనాయ సకాఞ్చనం సగవ్యమ్" అంటే మేఘాల నుండి వచ్చిన అమృతంతో బంగారు పాత్రలో ఆవుపాలు. ఇది దివ్యమైన పోషణను సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 2:

ఉచితముపనివేశితాఙ్కదేశే సుకృతినిం కాఞ్చనమాలయా సుతా సా | అపరిచితచరీం ప్రవృత్తిమాద్యా- మలభత మాతృకుచామృతోపయోగే || 2 ||

తాత్పర్యం:

పుణ్యాత్మురాలైన కాంచనమాలచే తన ఒడిలో తగిన విధంగా ఉంచబడిన ఆ కుమార్తె, తల్లి యొక్క స్తన్యమనే అమృతాన్ని సేవించడంలో ఇంతకు ముందు ఎరుగని మొదటి అనుభవాన్ని పొందింది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలికను పెంచుతున్న కాంచనమాల యొక్క ప్రేమను మరియు శిశువు యొక్క మొదటి తల్లిపాలను స్వీకరించే అనుభవాన్ని వర్ణిస్తుంది.
- "ఉచితముపనివేశితాఙ్కదేశే" అంటే ఒడిలో తగిన విధంగా ఉంచబడినది.
- "సుకృతినిం కాఞ్చనమాలయా" అంటే పుణ్యాత్మురాలైన కాంచనమాలచే.
- "అపరిచితచరీం ప్రవృత్తిమాద్యామ్" అంటే ఇంతకు ముందు ఎరుగని మొదటి అనుభవం.

శ్లోకం 3:

సమజని సుఖితా కుమారికా సా సకృదుపధాయ ముఖం స్తనే జనన్యాః | వదనసరసిజం దృశా పిబన్తీ న తు దుహితుర్జననీ జగామ తృప్తిమ్ || 3 ||

తాత్పర్యం:

ఆ బాలిక తల్లి స్తనానికి ఒక్కసారి నోరు పెట్టగానే సంతోషంగా ఉంది. తన కుమార్తె యొక్క కమలాల వంటి ముఖాన్ని కళ్ళతో త్రాగుతున్న తల్లి మాత్రం తృప్తి చెందలేదు.

విశేషాలు:

- **ఈ శ్లోకం తల్లికి తన బిడ్డపై ఉండే అపారమైన ప్రేమను మరియు వాత్సల్యాన్ని తెలియజేస్తుంది.**
- **"వదనసరసిజం" అంటే కమలం వంటి ముఖం. ఇది శిశువు యొక్క సౌందర్యాన్ని వర్ణిస్తుంది.**
- **తల్లి తన బిడ్డను చూస్తూనే ఉండాలని కోరుకుంటుంది, ఆమెకు ఎంత చూసినా తనివి తీరదు.**

శ్లోకం 4:

అకృతకవచసా నభోవిభాగా- త్స్వయముదితేన కృతం తటాకేతి | క్షితిపతిరతనిష్ట నామ తస్యా- స్త్రిభువనకర్ణరసాయనాక్షరం తత్ || 4 ||

తాత్పర్యం:

ఆకాశం నుండి స్వయంగా ఒక దివ్యమైన వాణి వినిపించింది. అది ఆ బిడ్డకు "తటాతక" అని పేరు పెట్టమని చెప్పింది. ఆ పేరు ప్రజలందరి చెవులకు ఇంపు కలిగించే మధురమైన అక్షరాలతో నిండి ఉంటుందని కూడా తెలిపింది. అందువలన ఆ రాజు ఆ బిడ్డకు ఆ పేరే పెట్టాడు.

విశేషాలు:

- **" నభోవిభాగా- త్స్వయముదితేన " అంటే ఆకాశం నుండి స్వయంగా ఉద్భవించింది. ఇది ఆ పేరు యొక్క దివ్యత్వాన్ని సూచిస్తుంది.**

శ్లోకం 5:

కనకరజతశృఙ్ఖలావబద్ధే మణిశయనీయతలే మహార్ఘతల్పే | మృదుని సముపవేశ్య తామగాయ- న్నవనిపతేరవరోధగాస్తరుణ్యః || 5 ||

తాత్పర్యం:

బంగారు మరియు వెండి గొలుసులతో అలంకరించబడిన రత్నాల మంచంపై, విలువైన మరియు మెత్తని పరుపుపై ఆమెను కూర్చోబెట్టి, రాజు అంతఃపురంలోని యవ్వన స్త్రీలు పాటలు పాడారు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక కోసం ఏర్పాటు చేసిన విలాసవంతమైన వసతులను మరియు ఆమెను అలరించడానికి ఉన్న పరిచారికలను వర్ణిస్తుంది.
- "కనకరజతశృఙ్ఖలావబద్ధే మణిశయనీయతలే మహార్హ్యతల్పే" అంటే బంగారు మరియు వెండి గొలుసులతో అలంకరించబడిన రత్నాల మంచంపై, విలువైన పరుపుపై. ఇది సంపద మరియు శ్రద్ధను సూచిస్తుంది.
- "అవనిపతేరవరోధగాస్తరుణ్యః" అంటే రాజు అంతఃపురంలోని యవ్వన స్త్రీలు.

శ్లోకం 6:

ప్రచలతి యమపేక్ష్య భారతేఽస్మి- న్సకలమిదం శుభకర్మ భూవిభాగే | అజని మహిభృతస్తత: కిలేయం పరమహిమాలయతో యశోఽవదాతాత్ || 6 ||

తాత్పర్యం:

ఈ భూభాగంలో ఎవరిని ఆశించి సమస్త శుభ కార్యాలు జరుగుతున్నాయో, అటువంటి గొప్ప హిమాలయ పర్వతం నుండి కీర్తితో ప్రకాశించే ఈమె రాజుకు కుమార్తెగా జన్మించింది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క గొప్ప జన్మను మరియు ఆమె యొక్క ప్రాముఖ్యతను తెలియజేస్తుంది. ఆమెను ఆశ్రయించి శుభ కార్యాలు జరుగుతాయని చెప్పడం ఆమె యొక్క దివ్యత్వాన్ని సూచిస్తుంది.
- "పరమహిమాలయతో యశోఽవదాతాత్" అంటే గొప్ప హిమాలయ పర్వతం నుండి కీర్తితో ప్రకాశించేది. ఇది ఆమె యొక్క పవిత్రమైన మూలాన్ని సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 7:

ఇయమమృతమయీ శరీరభాజాం బహిరబహిర్భవతాపతాపితానామ్ | కలమధురవిరావిణీ చ వాణీ కరకమలోపగృహీతవల్లకీయమ్ || 7 ||

తాత్పర్యం:

ఈమె శరీరధారులైన వారికి, లోపల మరియు వెలుపల కలిగే బాధలతో తపించబడిన వారికి అమృతమయురాలు. మధురంగా మరియు స్పష్టంగా ధ్వనించే మాటలు కలది మరియు తన కమలాల వంటి చేతులతో వీణను పట్టుకున్నది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క స్వభావాన్ని మరియు ఆమె యొక్క లక్షణాలను వర్ణిస్తుంది. ఆమె బాధల్లో ఉన్నవారికి ఓదార్పునిచ్చే అమృతం వంటిది.
- "కలమధురవిరావిణీ చ వాణీ" అంటే మధురంగా మరియు స్పష్టంగా ధ్వనించే మాటలు కలది.
- "కరకమలోపగృహీతవల్లకీయమ్" అంటే తన కమలాల వంటి చేతులతో వీణను పట్టుకున్నది. ఇది ఆమె యొక్క సంగీత నైపుణ్యాన్ని మరియు శాంత స్వభావాన్ని సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 8:

విహరసి యది దేవి జాగ్రతీత్థం జగదఖిలం కుశలం ప్రకాశతే నః | నిమిషసి యది నిష్క్రియా భవామః ప్రలయ ఇవైష నిమజ్జతి ప్రపఞ్చః || 8 ||

తాత్పర్యం:

ఓ దేవి, నీవు మేల్కొని ఇలా విహరిస్తుంటే, ఈ సమస్త జగత్తు మాకు క్షేమంగా ప్రకాశిస్తుంది. నీవు కళ్ళు మూసుకుంటే (నిష్క్రియగా ఉంటే), మేము నిష్క్రియులమవుతాము, మరియు ఈ ప్రపంచం ప్రళయం వలె మునిగిపోతుంది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క శక్తిని మరియు ఆమె యొక్క ప్రాముఖ్యతను కొనియాడుతుంది. ఆమె యొక్క ఉనికి ప్రపంచానికి క్షేమాన్ని కలిగిస్తుంది.
- "జగదఖిలం కుశలం ప్రకాశతే నః" అంటే ఈ సమస్త జగత్తు మాకు క్షేమంగా ప్రకాశిస్తుంది.
- "ప్రలయ ఇవైష నిమజ్జతి ప్రపఞ్చః" అంటే ఈ ప్రపంచం ప్రళయం వలె మునిగిపోతుంది. ఇది ఆమె యొక్క శక్తి లేకపోతే కలిగే వినాశనాన్ని సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 9:

ఇతి శిశుజనలాలనాని గీతా- న్యవనిపతేరవరోధసున్దరీణామ్ | అనుజగురివామరా నిగూఢా: ప్రతినినదైః పరమాత్మభావదృష్ట్యా || 9 ||

తాత్పర్యం:

ఈ విధంగా రాజు అంతఃపురంలోని అందమైన స్త్రీలు పాడిన శిశువును లాలించే పాటలను, దాగి ఉన్న దేవతలు కూడా ప్రతిధ్వనుల ద్వారా పరమాత్మ భావంతో ఆలపించారు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క దివ్యత్వాన్ని మరింత బలపరుస్తుంది. ఆమెను లాలించే పాటలను దేవతలు కూడా అనుసరించారని చెప్పడం ఆమె యొక్క మహిమను తెలియజేస్తుంది.
- "పరమాత్మభావదృష్ట్యా" అంటే పరమాత్మ భావంతో. దేవతలు ఆమెను పరమాత్మ స్వరూపంగా భావించి పాటలు పాడారు.

శ్లోకం 10:

సమధృత వలయాని సా కుమార- గ్రహపరిహారకృతే మహీమయాని | పరిచయమివ కుర్వతీ భుజేన క్షితివలయం సకలం సుఖేన వోఢుమ్ || 10 ||

తాత్పర్యం:

ఆ బాలిక గ్రహాల యొక్క దుష్ప్రభావాలను తొలగించడం కోసం భూమికి సంబంధించిన (బంగారు) కంకణాలను ధరించింది. తన భుజంతో భూమండలాన్నంతటినీ సుఖంగా మోయడానికి పరిచయం చేస్తున్నట్లుగా ఉంది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క భవిష్యత్తు యొక్క సూచనను ఇస్తుంది. ఆమె భూమిని పరిపాలించే శక్తిని కలిగి ఉంటుందని చెప్పడం ఆమె యొక్క గొప్పతనాన్ని తెలియజేస్తుంది.
- "గ్రహపరిహారకృతే మహీమయాని వలయాని" అంటే గ్రహాల యొక్క దుష్ప్రభావాలను తొలగించడం కోసం భూమికి సంబంధించిన కంకణాలు (బంగారు కంకణాలు).
- "క్షితివలయం సకలం సుఖేన వోఢుమ్ పరిచయమివ కుర్వతీ" అంటే భూమండలాన్నంతటినీ సుఖంగా మోయడానికి పరిచయం చేస్తున్నట్లు. ఇది ఆమె యొక్క భవిష్యత్ పరిపాలనకు సూచన.

శ్లోకం 11:

విహృతిషు పితరౌ సపాత్రహస్తౌ వ్యతనుత సా భుజినా వినైవ తృప్తౌ | కథమివ భవతి క్షుధా తృషా వా సకృదనుసందధతాం తథావిధాం తామ్ || 11 ||

తాత్పర్యం:

ఆమె ఆడుకుంటున్నప్పుడు, తల్లిదండ్రులు ఆహారంతో నిండిన పాత్రలను చేతుల్లో పట్టుకుని ఆమె కోసం ఎదురు చూసేవారు, కానీ ఆమె భుజించడం ద్వారా తృప్తి చెందలేదు. ఒక్కసారి అలాంటి దివ్యమైన ఆమెను అనుసంధానం చేసుకున్న వారికి ఆకలి లేదా దాహం ఎలా కలుగుతాయి?

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క అసాధారణమైన స్వభావాన్ని తెలియజేస్తుంది. ఆమె కేవలం భౌతికమైన ఆహారం ద్వారా తృప్తి చెందదని, ఆమెను ధ్యానించేవారు కూడా భౌతికమైన కోరికలను అధిగమిస్తారని సూచిస్తుంది.
- "సపాత్రహస్తా వ్యతనుత" అంటే పాత్రలను చేతుల్లో పట్టుకుని ఎదురు చూసేవారు. ఇది తల్లిదండ్రుల యొక్క ప్రేమ మరియు శ్రద్ధను తెలియజేస్తుంది.
- "భుజినా వినైవ తృప్తా" అంటే భుజించడం ద్వారా తృప్తి చెందలేదు. ఆమె యొక్క ఆధ్యాత్మికమైన స్వభావాన్ని ఇది సూచిస్తుంది.
- "సకృదనుసందధతాం తథావిధాం తామ్" అంటే ఒక్కసారి అలాంటి దివ్యమైన ఆమెను అనుసంధానం చేసుకున్న వారికి. ఆమెను ధ్యానించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఇది తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 12:

వియతి విధుకలాం ప్రదర్శ్యమానాం నిభృతమవేక్ష్య నితాన్తకౌతుకేన । శిరసి కుసుమమేతదర్పయేతి ప్రతిముహురాలపతి స్మ బాలికా సా ॥ 12 ॥

తాత్పర్యం:

ఆ బాలిక ఆకాశంలో కనబడుతున్న చంద్రవంకను నిశ్శబ్దంగా, అత్యంత ఆసక్తితో చూస్తూ, "ఈ పువ్వును నా తలపై ఉంచండి" అని పదే పదే అడుగుతూ ఉండేది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క స్వచ్ఛమైన మనస్సును మరియు దివ్యమైన విషయాల పట్ల ఆమెకున్న ఆకర్షణను తెలియజేస్తుంది. చంద్రవంకను పువ్వుగా భావించడం ఆమె యొక్క అమాయకత్వాన్ని సూచిస్తుంది.
- "వియతి విధుకలాం ప్రదర్శ్యమానాం నిభృతమవేక్ష్య నితాన్తకౌతుకేన" అంటే ఆకాశంలో కనబడుతున్న చంద్రవంకను నిశ్శబ్దంగా, అత్యంత ఆసక్తితో చూస్తూ.
- "శిరసి కుసుమమేతదర్పయేతి ప్రతిముహురాలపతి స్మ బాలికా సా" అంటే "ఈ పువ్వును నా తలపై ఉంచండి" అని ఆ బాలిక పదే పదే అడుగుతూ ఉండేది. ఇది ఆమె యొక్క కోరిక యొక్క స్వచ్ఛతను తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 13:

వ్యజయత పదకిఙ్కిణీరవోఽస్యా మణిభవనేషు తతస్తతశ్చరన్త్యాః । పదమిదమభితో విచిన్వతీనా- ముపనిషదామివ హర్షజః ప్రణాదః ॥ 13 ॥

తాత్పర్యం:

ఆమె రత్నాల భవనాలలో అటూ ఇటూ తిరుగుతుండగా, ఆమె యొక్క కాలిగజ్జెల ధ్వని విజయం సాధించింది. ఆమె అడుగుజాడలను వెతుకుతున్న ఉపనిషత్తుల యొక్క ఆనందం నుండి పుట్టిన ధ్వని వలె అది ప్రతిధ్వనించింది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క కదలికలను మరియు ఆమె యొక్క ఉనికి యొక్క ప్రాముఖ్యతను వర్ణిస్తుంది. ఆమె యొక్క కాలిగజ్జెల ధ్వని జ్ఞానాన్ని వెతుకుతున్న ఉపనిషత్తుల యొక్క ఆనందానికి ప్రతీకగా చెప్పబడింది.
- "మణిభవనేషు తతస్తతశ్చరన్త్యాః పదకిఙ్కిణీరవః వ్యజయత" అంటే రత్నాల భవనాలలో అటూ ఇటూ తిరుగుతుండగా ఆమె యొక్క కాలిగజ్జెల ధ్వని విజయం సాధించింది.
- "పదమిదమభితో విచిన్వతీనాముపనిషదామివ హర్షజః ప్రణాదః" అంటే ఆమె అడుగుజాడలను వెతుకుతున్న ఉపనిషత్తుల యొక్క ఆనందం నుండి పుట్టిన ధ్వని వలె. ఇది ఆమె యొక్క ప్రతి కదలిక కూడా జ్ఞానానికి సంబంధించినదని సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 14:

అవదదియమనన్వితా ఇవార్థై- రనుపహితా ఇవ యాః కథాః సఖీభిః । కథమపి పరమోపదేశదృష్ట్యా జగృహురిమా మునయః సురాశ్చ గూఢాః ॥ 14 ॥

తాత్పర్యం:

ఆమె స్నేహితురాళ్ళతో అర్థం లేనివిగా, సంబంధం లేనివిగా అనిపించే మాటలు మాట్లాడేది. కానీ దాగి ఉన్నవాటిని మునులు మరియు దేవతలు వాటిని గొప్ప ఉపదేశాల దృష్టితో గ్రహించారు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క మాటల యొక్క లోతైన అర్థాన్ని తెలియజేస్తుంది. సాధారణమైన మాటలు కూడా జ్ఞానులకు గొప్ప సందేశాలను కలిగి ఉంటాయి.
- "అనన్వితా ఇవార్థైః అనుపహితా ఇవ యాః కథాః సఖీభిః అవదత్" అంటే ఆమె స్నేహితురాళ్ళతో అర్థం లేనివిగా, సంబంధం లేనివిగా అనిపించే మాటలు మాట్లాడేది.
- "కథమపి పరమోపదేశదృష్ట్యా జగృహురిమా మునయః సురాశ్చ గూఢాః" అంటే దాగి ఉన్న మునులు మరియు దేవతలు వాటిని గొప్ప ఉపదేశాల దృష్టితో గ్రహించారు. ఇది ఆమె యొక్క ప్రతి మాటలోనూ జ్ఞానం దాగి ఉందని సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 15:

కతి కతి కృతినః కురఙ్గపోతా విహరణసాధనతామవాపురస్యా: | తరుషు పశుషు వా ధ్రువం జనిష్యే తదహమహో సమయః పునర్వ్యతీతః || 15 ||

- ఆమెకు ఆట వస్తువులుగా మారిన లేడి పిల్లలు ఎంత ధన్యత పొందారో కదా! అటువంటి జంతువులు మరియు చెట్ల సమూహంలో నేను(నీలకంఠదీక్షితులు) పుట్టలేకపోయాను. ఆ సమయం ఇప్పుడు గడిచిపోయింది.
- విశేషాలు:
- " ఆమెకు ఆట వస్తువులుగా మారిన లేడి పిల్లలు ఎంత అదృష్టవంతులో కదా అని కవి అనుకుంటున్నాడు. ఆ బాలికతో ఆడుకునే అవకాశం పొందడం గొప్ప అదృష్టంగా భావించబడింది.
- "అట్టిమృగతరుగణములయందు నేని పుట్టనైతి" అంటే అటువంటి జంతువులు మరియు చెట్ల సమూహంలో నేను జన్మించలేకపోయాను. బాలికతో సన్నిహితంగా ఉండే అవకాశం కోల్పోయినందుకు కవి యొక్క విచారం ఇక్కడ కనిపిస్తుంది.
- ఈ శ్లోక భాగం బాలిక యొక్క మహిమను మరియు ఆమె సాంగత్యం కోసం భక్తులు ఎంత ఆరాటపడేవారో తెలియజేస్తుంది.
- .

శ్లోకం 16:

క్రతురవనిపతేరయం స తస్యా యదుపజహార విహారసాధనాని | స చ పరమజపో యదన్వవాదీ- త్కలమధురాణి ముహుస్తదీరితాని || 16 ||

తాత్పర్యం:

ఆ రాజు ఆమె కోసం ఏయే ఆట వస్తువులను సమర్పించాడో అది ఒక యజ్ఞం వలె ఉంది. మరియు ఆమె పలికిన మధురమైన మాటలను ఆయన పదే పదే అనుసరించడం ఒక గొప్ప జపం వలె ఉంది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం రాజు యొక్క భక్తిని మరియు బాలిక పట్ల ఆయనకున్న ప్రేమను తెలియజేస్తుంది. ఆమె కోసం ఆయన చేసే ప్రతి పని కూడా పవిత్రమైనదిగా భావించబడింది.
- "యదుపజహార విహారసాధనాని స తస్యా క్రతురవనిపతేరయమ్" అంటే ఆమె కోసం ఏయే ఆట వస్తువులను సమర్పించాడో అది ఆ రాజు యొక్క యజ్ఞం వలె ఉంది.
- "యదన్వవాదీత్ కలమధురాణి ముహుస్తదీరితాని స చ పరమజపః" అంటే ఆమె పలికిన మధురమైన మాటలను ఆయన పదే పదే అనుసరించడం ఒక గొప్ప జపం వలె ఉంది. ఇది ఆమె మాటల యొక్క పవిత్రతను సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 17:

భవనవినిహితేషు భక్ష్యభోజ్యే- ష్వహరత సా కపటేన యత్కుమారీ । నవనవమపరిక్షయం చ భూత్వా ప్రకటమజాయత సూక్ష్మదర్శినాం తత్ ॥ 17 ॥

తాత్పర్యం:

ఆ బాలిక భవనంలో ఉంచబడిన ఆహార పదార్థాలను రహస్యంగా తీసుకునేది. అది సూక్ష్మంగా పరిశీలించే వారికి కొత్తగా మరియు ఎప్పటికీ తరగనిదిగా స్పష్టంగా కనిపించింది.

విశేషాలు:

- **ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క అద్భుతమైన శక్తిని తెలియజేస్తుంది. ఆమె రహస్యంగా తీసుకున్న ఆహారం ఎప్పటికీ తరగకుండా ఉండటం ఆమె యొక్క దివ్యత్వాన్ని సూచిస్తుంది.**
- **"భవనవినిహితేషు భక్ష్యభోజ్యేషు యత్కుమారీ కపటేన అహరత" అంటే ఆ బాలిక భవనంలో ఉంచబడిన ఆహార పదార్థాలను రహస్యంగా తీసుకునేది.**
- **"నవనవమపరిక్షయం చ భూత్వా ప్రకటమజాయత సూక్ష్మదర్శినాం తత్" అంటే అది సూక్ష్మంగా పరిశీలించే వారికి కొత్తగా మరియు ఎప్పటికీ తరగనిదిగా స్పష్టంగా కనిపించింది. ఇది ఆమె యొక్క అక్షయమైన స్వభావాన్ని తెలియజేస్తుంది.**

శ్లోకం 18:

కతిచన కిల కన్తుకా మహాన్తో గుణసముదాయమయా నిసర్గశుద్ధాః । అజనిషత కుతూహలాయ దేవ్యా నిగమపథే చరతాం నిదర్శనాయ ॥ 18 ॥

తాత్పర్యం:

కొన్ని గొప్ప బంతులు, సద్గుణాల సముదాయంతో నిండినవి మరియు సహజంగా స్వచ్ఛమైనవి, ఆ దేవి యొక్క ఆనందం కోసం మరియు వేద మార్గంలో నడిచే వారికి ఉదాహరణగా ఉద్భవించాయి.

విశేషాలు:

- **ఈ శ్లోకం బాలిక కోసం సృష్టించబడిన దివ్యమైన ఆట వస్తువులను వర్ణిస్తుంది. ఆ బంతులు కేవలం ఆట వస్తువులు కాకుండా, వేద మార్గంలో నడిచే వారికి సందేశాలను ఇచ్చేవిగా ఉన్నాయి.**
- **"గుణసముదాయమయా నిసర్గశుద్ధాః మహాన్తః కతిచన కన్తుకాః" అంటే సద్గుణాల సముదాయంతో నిండినవి మరియు సహజంగా స్వచ్ఛమైన కొన్ని గొప్ప బంతులు.**

- "దేవ్యా కుతూహలాయ నిగమపథే చరతాం నిదర్శనాయ అజనిషత" అంటే ఆ దేవి యొక్క ఆనందం కోసం మరియు వేద మార్గంలో నడిచే వారికి ఉదాహరణగా ఉద్భవించాయి. ఇది ఆమె యొక్క ఉనికి యొక్క ఉద్దేశ్యాన్ని తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 19:

శ్రుతిషు నిహితదృష్టయోఽన్యవిద్యా భగవతి శూలిని తాః స చాదిశక్తౌ | కచిదపి కిల కన్తుకే తు సాపీ- త్యజని మనాగపి యోగినామసూయా || 19 ||

తాత్పర్యం:

వేదాలపై సమస్త విద్యల చూపు, ఆ వేదాలన్నీ శూలం ధరించిన శివునిపైచూపు ; ఆ శివుడు అంబిక (పార్వతి) పై తన దృష్టిని నిలిపాడు. కానీ ఆ బాలిక (తటాతక) చూపు ఒక చిన్న బంతిపై నిలిచింది. ఇది చూసిన యోగులు "బళిర!" (ఆశ్చర్యం!) అని అనుకుంటూ కొంచెం అసహనానికి గురయ్యారు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క సర్వవ్యాపకత్వాన్ని మరియు ఆధ్యాత్మికమైన గొప్పతనాన్ని తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 20:

కతిపయదివసైః కథాసు గీతే- ధ్వజని పటుర్ఘటికాసు కన్తుకేషు | ఇతి రహసి కథా బభూవ పిత్రో- ర్దుహితరి విశ్వవిధానమాతృకాయామ్ || 20 ||

తాత్పర్యం:

ఆమె కథలు చెప్పడంలో, పాటలు పాడటంలో, బంతులాట ఆడటంలో మరియు ఇతర ఆటలు ఆడటంలో నేర్పరి అయింది అని తెలుసుకుని, సమస్త విశ్వ సృష్టికి మూలమైన ఆ కుమార్తెపై తండ్రి ఎంతో ప్రేమను చూపించాడు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క అసాధారణమైన తెలివితేటలను మరియు ఆమె యొక్క దివ్యమైన స్వభావాన్ని తెలియజేస్తుంది. చిన్న వయస్సులోనే అనేక విషయాలలో ఆమె యొక్క నైపుణ్యం ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తుంది.

శ్లోకం 21:

విహృతిషు నయనే పిధాయ తస్యాః స్వయమభితశ్చరితుం కృతోద్యమానామ్ | విజగతి తిమిరావృతే సఖీనా- మపి చలితుం స్వపదాన్న శక్తిరాసీత్ || 21 ||

తాత్పర్యం:

ఆటపాటలలో భాగంగా స్నేహితురాండ్రు ఆమె కళ్ళు మూసి అటూ ఇటూ దాక్కోవడానికి వెళ్తుండగా, లోకాలన్నిటా వ్యాపించేలా చీకట్లు కమ్ముకున్నాయి. దానితో స్నేహితులు కళ్ళు కనిపించక ఎక్కడికి వెళ్లాలో తెలియక కదలలేకపోయారు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క అసాధారణమైన శక్తిని మరియు ఆమె యొక్క ఉనికి చుట్టూ ఉన్న వాతావరణంపై ఆమెకున్న ప్రభావాన్ని తెలియజేస్తుంది. ఆమె కళ్ళు మూసుకుని తిరుగుతున్నప్పుడు, చుట్టూ చీకటి ఏర్పడటం ఆమె యొక్క దివ్యత్వాన్ని సూచిస్తుంది.
- "విహృతిషు నయనే పిధాయ తస్యాః స్వయమభితశ్చరితుం కృతోద్యమానామ్" అంటే ఆమె ఆడుకుంటున్నప్పుడు తన కళ్ళను మూసుకుని స్వయంగా చుట్టూ తిరగడానికి ప్రయత్నించగా.
- "విజగతి తిమిరావృతే సఖీనామపి చలితుం స్వపదాన్న శక్తిరాసీత్" అంటే చీకటితో కప్పబడిన ఆ ప్రదేశంలో ఆమె స్నేహితురాళ్ళకు కూడా తమ స్థానం నుండి కదలడానికి శక్తి లేదు. ఇది ఆమె యొక్క శక్తి చుట్టూ ఉన్నవారిని ఎలా ప్రభావితం చేస్తుందో తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 22:

అథ కులగురుమాదిదేశ మిత్రా- వరుణసుతం మలయధ్వజో నృపాలః | దుహితురఖిలలోకమాతృకాయా విరచయితుం కిల మాతృకోపదేశమ్ || 22 ||

తాత్పర్యం:

అప్పుడు మలయధ్వజ మహారాజు తన కులగురువును, మిత్రావరుణుల కుమారుడైన అగస్త్యుని, సమస్త లోకాలకు తల్లి అయిన తన కుమార్తెకు అక్షర జ్ఞానాన్ని (మాతృకోపదేశం) ఇవ్వమని ఆదేశించాడు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క విద్యారంభాన్ని మరియు ఆమె యొక్క గొప్పతను తెలియజేస్తుంది. ఆమెను సమస్త లోకాలకు తల్లిగా భావించి, అగస్త్యుని వంటి గొప్ప గురువుచే విద్యాభ్యాసం చేయించడం ఆమె యొక్క ప్రాముఖ్యతను సూచిస్తుంది.
- "కులగురుమాదిదేశ మిత్రావరుణసుతం మలయధ్వజో నృపాలః" అంటే మలయధ్వజ మహారాజు తన కులగురువును, మిత్రావరుణుల కుమారుడైన అగస్త్యుని ఆదేశించాడు.
- "దుహితురఖిలలోకమాతృకాయా విరచయితుం కిల మాతృకోపదేశమ్" అంటే సమస్త లోకాలకు తల్లి అయిన తన కుమార్తెకు అక్షర జ్ఞానాన్ని ఇవ్వమని. ఇది ఆమె యొక్క ఉన్నతమైన స్థితిని తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 23:

నిఖిలజనిమతాం సదా లిఖన్తీ నిటిలతలేషు శుభాశుభాక్షరాణి | అలిఖదపరిజానతీవ బాలా కథమపి సా భువి వర్ణమేకమేకమ్ || 23 ||

తాత్పర్యం:

సమస్త ప్రాణుల నుదుటిపై ఎల్లప్పుడూ శుభాశుభాలను వ్రాసే ఆ బాలిక, తెలియనిదానివలె భూమిపై ఒక్కొక్క అక్షరాన్ని ఏదో విధంగా వ్రాసింది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క సర్వజ్ఞతను మరియు ఆమె యొక్క లీలామయమైన ప్రవర్తనను తెలియజేస్తుంది. ఆమె అందరి భవిష్యత్తును నిర్ణయించే శక్తి కలిగి ఉన్నప్పటికీ, ఒక సాధారణ బాలికవలె అక్షరాలు వ్రాయడం ఆమె యొక్క మానవ రూపంలోని దివ్యత్వాన్ని సూచిస్తుంది.
- "నిఖిలజనిమతాం సదా లిఖన్తీ నిటిలతలేషు శుభాశుభాక్షరాణి" అంటే సమస్త ప్రాణుల నుదుటిపై ఎల్లప్పుడూ శుభాశుభాలను వ్రాసేది. ఇది ఆమె యొక్క విధినిర్దేశక శక్తిని తెలియజేస్తుంది.
- "అలిఖదపరిజానతీవ బాలా కథమపి సా భువి వర్ణమేకమేకమ్" అంటే తెలియనిదానివలె భూమిపై ఒక్కొక్క అక్షరాన్ని ఏదో విధంగా వ్రాసింది. ఇది ఆమె యొక్క లీలా స్వభావాన్ని తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 24:

అథ భువి విలిఖన్త్యచం తురీయం కలశభవస్య మునేః పురః కుమారీ | సదయముపదిదేశ భక్తియోగా- త్ప్రణమతి కామకలా రహస్యమస్మిన్ || 24 ||

తాత్పర్యం:

అప్పుడు భూమిపై నాలుగవ అక్షరాన్ని వ్రాస్తున్న ఆ బాలిక, కుండ నుండి జన్మించిన అగస్త్య ముని ఎదుట, భక్తియోగం యొక్క రహస్యాన్ని మరియు దానిలో ఉన్న కామకళ యొక్క రహస్యాన్ని దయతో ఉపదేశించింది, ఆ ముని ఆమెకు నమస్కరిస్తుండగా.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క గురువుకు జ్ఞానోపదేశం చేసే శక్తిని తెలియజేస్తుంది. ఆమె కేవలం శిష్యురాలు కాదు, జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించే గురువు కూడా. భక్తియోగం మరియు కామకళ యొక్క రహస్యాలను ఉపదేశించడం ఆమె యొక్క ఆధ్యాత్మిక పరిణతిని సూచిస్తుంది.
- "అథ భువి విలిఖన్త్యచం తురీయం కలశభవస్య మునేః పురః కుమారీ" అంటే అప్పుడు భూమిపై నాలుగవ అక్షరాన్ని వ్రాస్తున్న ఆ బాలిక, కుండ నుండి జన్మించిన అగస్త్య ముని ఎదుట.

- "సదయముపదిదేశ భక్తియోగాత్ ప్రణమతి కామకలా రహస్యమస్మిన్" అంటే భక్తియోగం యొక్క రహస్యాన్ని మరియు దానిలో ఉన్న కామకళ యొక్క రహస్యాన్ని దయతో ఉపదేశించింది, ఆ ముని ఆమెకు నమస్కరిస్తుండగా. ఇది ఆమె యొక్క జ్ఞానశక్తిని మరియు కరుణను తెలియజేస్తుంది.
- యోగ మరియు శాక్తేయ మతాల సందర్భంలో, కామకళ అనేక ముఖ్యమైన అంశాలను కలిగి ఉంటుంది. ఇది శక్తి యొక్క నివాసమైన స్థానం యొక్క గుర్తింపుగా వర్ణించబడింది, త్రిభుజాకారంగా ఉండి వామ, జ్యేష్ఠ మరియు రౌద్రి అనే మూడు దివ్య శక్తులతో కూడి ఉంటుంది. అదనంగా, కామకళ కోరిక మరియు సృజనాత్మకతతో ముడిపడిన ఒక అంశాన్ని సూచిస్తుంది, ఇది మూడు రేఖల కలయిక ఫలితంగా ఏర్పడుతుంది. అంతేకాకుండా, ఇది సమస్త మంత్రాలకు మూలం మరియు సృష్టి ప్రక్రియకు అవసరమైన దైవిక సంకల్పం యొక్క వ్యక్తీకరణను సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 25:

నిరవధిపరమాత్మచిన్మయీ సా కిమపి యదా నిదధే కలాసు దృష్టిమ్ । అహమహమికయా తదా పరీయుః సకలకలాశ్చ సఖీజనా ఇవైనామ్ ॥ 25 ॥

తాత్పర్యం:

అనంతమైన పరమాత్మ చైతన్య స్వరూపిణి అయిన ఆమె, ఏదో ఒక కళపై తన దృష్టిని నిలిపినప్పుడు, సమస్త కళలు కూడా ఆమెను తమ స్నేహితురాళ్ళ వలె "నేను, నేను" అంటూ చుట్టుముట్టాయి.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క కళల పట్ల ఉన్న ఆధిపత్యాన్ని మరియు ఆమె యొక్క ఆకర్షణీయమైన స్వభావాన్ని తెలియజేస్తుంది. ఆమె దృష్టి సారించిన ప్రతి కళ కూడా ఆమెను అనుసరించడానికి ఉవ్విళ్లూరుతుంది.
- "నిరవధిపరమాత్మచిన్మయీ సా" అంటే అనంతమైన పరమాత్మ చైతన్య స్వరూపిణి అయిన ఆమె. ఇది ఆమె యొక్క దివ్యమైన స్వరూపాన్ని తెలియజేస్తుంది.
- "కిమపి యదా నిదధే కలాసు దృష్టిమ్" అంటే ఏదో ఒక కళపై తన దృష్టిని నిలిపినప్పుడు.
- "అహమహమికయా తదా పరీయుః సకలకలాశ్చ సఖీజనా ఇవైనామ్" అంటే సమస్త కళలు కూడా ఆమెను తమ స్నేహితురాళ్ళ వలె "నేను, నేను" అంటూ చుట్టుముట్టాయి. ఇది ఆమె యొక్క సర్వకళాప్రవీణతను మరియు ఆకర్షణను తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 26:

విదితమవిదితం చ యత్కిలాసీ- త్ప్రథమమజాత ముఖాద్గృహీతమైశాత్ । తదఖిలమవధారయన్నముష్యాః ఇతి కలశభవో గురుదక్షిణాం ప్రపేదే ॥26 ।

తాత్పర్యం:

మొదట తెలియనిది మరియు తెలిసినది, శివుని యొక్క ముఖం నుండి గ్రహించబడినది ఏదైతే ఉందో, అదంతా ఆమె నుండి తెలుసుకున్నానని భావించి, కుండ నుండి జన్మించిన అగస్త్యుడు అదియే గురుదక్షిణగా భావించాడు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క జ్ఞానపు ఔన్నత్యాన్ని మరియు అగస్త్యుని యొక్క శిష్యత్వాన్ని తెలియజేస్తుంది. అగస్త్యుడు శివుని నుండి నేర్చుకున్న జ్ఞానాన్ని కూడా ఆమె నుండి తెలుసుకోవడం ఆమె యొక్క ఆధ్యాత్మిక స్థాయిని సూచిస్తుంది. ఆమె గురువులకు గురువైనది.
- "విదితమవిదితం చ యత్కిలాసీత్ ప్రథమమజాత ముఖాద్గృహీతమైశాత్" అంటే మొదట తెలియనిది మరియు తెలిసినది, శివుని యొక్క ముఖం నుండి గ్రహించబడినది ఏదైతే ఉందో. ఇది అగస్త్యుడు పొందిన జ్ఞానాన్ని సూచిస్తుంది.
- "తదఖిలమవధారయన్నముష్యాః ఇతి కలశభవో గురుదక్షిణాం ప్రపేదే" అంటే అదంతా ఆమె నుండి తెలుసుకున్నానని భావించి, కుండ నుండి జన్మించిన అగస్త్యుడు ఆమెను గురుదక్షిణగా పొందాడు. ఇది ఆమె యొక్క జ్ఞానప్రదాతగా ఉన్న స్థితిని తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 27:

అసికులిశగదాశరాసశక్తి- భ్రమరకతోమరభిణ్డిపాలశూలైః । ప్రకటితరణకౌశలాః ఖురల్యాం ॥ సమమివ సా విజహార వీరలక్ష్మ్యా ।27 ॥

తాత్పర్యం:

ఖడ్గం, వజ్రాయుధం, గద, విల్లు, శక్తి, చక్రం, తోమరం,(అస్త్రం) భిండిపాలం(బాకు) మరియు శూలం మొదలైన ఆయుధాలతో యుద్ధ నైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తూ, ఆమె భూమిపై వీరలక్ష్మితో సమానంగా విహరించింది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క యుద్ధ నైపుణ్యాన్ని మరియు ఆమె యొక్క శక్తివంతమైన స్వరూపాన్ని తెలియజేస్తుంది. అనేక రకాల ఆయుధాలను ఉపయోగించడంలో ఆమె యొక్క ప్రావీణ్యం ఆమె యొక్క క్షత్రియ తేజస్సును సూచిస్తుంది. ఆమె వీరలక్ష్మి వలె భూమిపై తిరగడం ఆమె యొక్క శక్తిని మరియు ధైర్యాన్ని తెలియజేస్తుంది.
- వివిధ రకాల ఆయుధాల పేర్లు ఆమె యొక్క యుద్ధ నైపుణ్యానికి ఉదాహరణలు.
- "వీరలక్ష్మ్యా సమమివ సా విజహార ఖురల్యామ్" అంటే ఆమె భూమిపై వీరలక్ష్మితో సమానంగా విహరించింది. ఇది ఆమె యొక్క శౌర్యాన్ని తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 28:

ఉపనిషదుదితా మతఙ్గజా సా హి ప్రియదుహితా మలయధ్వజస్య రాజ్ఞః । మదభరభరితాన్మతఙ్గజేన్ద్రా- సహజతయా వశమానినాయ సద్యః ॥ 28 ॥

తాత్పర్యం:

ఉపనిషత్తులు ఏ దేవిని మతంగజ అని పిలుస్తారో ఆ మలయధ్వజ మహారాజు యొక్క ప్రియమైన కుమార్తె, మదంతో నిండిన గొప్ప ఏనుగులను కూడా సహజంగా తన ఆధీనంలోకి తెచ్చుకుంది.

విశేషాలు:

- **ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క జంతువులపై ఉన్న ఆధిపత్యాన్ని మరియు ఆమె యొక్క సహజమైన నాయకత్వ లక్షణాలను తెలియజేస్తుంది. ఉపనిషత్తులచే కీర్తించబడటం ఆమె యొక్క ఆధ్యాత్మిక ప్రాముఖ్యతను సూచిస్తుంది. ఏనుగులను తన ఆధీనంలోకి తెచ్చుకోవడం ఆమె యొక్క బలమైన సంకల్పాన్ని మరియు ఆకర్షణను తెలియజేస్తుంది.**

- **"ఉపనిషదుదితా మతఙ్గజా సా" అంటే ఉపనిషత్తులచే కీర్తించబడిన మాతంగి. ఇది ఆమె యొక్క ఆధ్యాత్మిక ప్రాముఖ్యతను సూచిస్తుంది.**

- **"మదభరభరితాన్మతఙ్గజేంద్రాన్ సహజతయా వశమానినాయ సద్యః" అంటే మదంతో నిండిన గొప్ప ఏనుగులను కూడా సహజంగా తన ఆధీనంలోకి తెచ్చుకుంది. ఇది ఆమె యొక్క సహజమైన ఆధిపత్యాన్ని తెలియజేస్తుంది.**

- **దేవిని "మాతంగజ" అని పిలవడానికి అనేక కారణాలు ఉన్నాయి, వాటిలో కొన్ని ముఖ్యమైనవి ఇక్కడ ఉన్నాయి:**

- **మాతంగ ముని కుమార్తె: ఒక పురాణం ప్రకారం, మాతంగి దేవి మాతంగ ముని యొక్క కుమార్తెగా జన్మించింది. "జ" అంటే జన్మించినది అని అర్థం. కాబట్టి, మాతంగ ముని వలన జన్మించినందున ఆమెను మాతంగజ అని పిలుస్తారు.**

- **మాతంగ శివుని పేరు: శివ సహస్రనామ స్తోత్రంలో శివుడికి "మతంగుడు" అనే పేరు కూడా ఉంది. మాతంగి ఆ శివుని యొక్క శక్తి కాబట్టి ఆమెను మాతంగజ అని పిలుస్తారు.**

- **ఏనుగుతో సంబంధం: "మాతంగ" అనే పదానికి ఏనుగు అని కూడా అర్థం ఉంది. మాతంగి దేవి తరచుగా ఏనుగులతో లేదా ఏనుగుల గుంపుతో సంబంధం కలిగి ఉంటుంది. కొన్ని చిత్రాలలో ఆమె ఏనుగుపై కూర్చుని కూడా కనిపిస్తుంది. అందువలన, ఏనుగుతో ఉన్న సంబంధం కారణంగా ఆమెను మాతంగజ అని పిలుస్తారు. "గజ" అంటే ఏనుగు అని కూడా అర్థం వస్తుంది.**

- **మాట మరియు సంగీతానికి దేవత: మాతంగి దేవి వాక్కు, సంగీతం మరియు జ్ఞానానికి దేవతగా కూడా పూజించబడుతుంది. ఏనుగు యొక్క ఘీంకారం శక్తివంతమైన ధ్వనిని కలిగి ఉంటుంది. బహుశా ఈ కారణంగా కూడా ఆమెను మాతంగజ అని పిలుస్తారు.**
- **కాబట్టి, మాతంగి దేవిని మాతంగజ అని పిలవడానికి ఈ కారణాలు ముఖ్యమైనవిగా పరిగణించబడతాయి. ఈ పేరు ఆమె యొక్క పుట్టుక, శివునితో సంబంధం మరియు ఏనుగుతో ఉన్న అనుబంధాన్ని సూచిస్తుంది.**
-

శ్లోకం 29:

హయవరమధిరుహ్య సంచరన్తీ ఖురదలితక్షితిధూలిధూసరాభ్రమ్ । అవతరణమనక్షరం జగౌ సా నిజమివ భూమిభరావరోపణార్థమ్ ॥ 29 ॥

తాత్పర్యం:

భూమి యొక్క భారాన్ని తగ్గించడానికే తాను జన్మించాననే భావం ఆమె యొక్క కదలికల్లో ధ్వనిస్తుండగా, ఆ పూజనీయమైన శరీరము కలది శ్రేష్ఠమైన గుర్రంపై ఎక్కింది. గుర్రం యొక్క గిట్టల తాకిడి వలన లేచిన ధూళి ఆకాశాన్ని కప్పేయగా, ఆమె ధైర్యంగా స్వారీ చేసింది.

విశేషాలు:

- **ఈ శ్లోకం బాలిక యొక్క సంగీత నైపుణ్యాన్ని మరియు ఆమె యొక్క ఉనికి యొక్క ప్రయోజనాన్ని తెలియజేస్తుంది. ఆమె పాడిన పాట భూమి యొక్క భారాన్ని తగ్గిస్తుందనడం ఆమె యొక్క దివ్యత్వాన్ని మరియు భూమిపై ఆమె యొక్క ప్రాముఖ్యతను సూచిస్తుంది..**
- **"హయవరమధిరుహ్య సంచరన్తీ ఖురదలితక్షితిధూలిధూసరాభ్రమ్" అంటే శ్రేష్ఠమైన గుర్రంపై ఎక్కి తిరుగుతూ, గిట్టలచే త్రొక్కబడిన భూమి దుమ్ముతో ఆకాశం బూడిద రంగులోకి మారగా.**
-

శ్లోకం 30:

కవచితమవధూతఖడ్గరేఖం నియమితవేణినిబద్ధతూణమన్వక్ । *. కతిచన కృతినః సిషేవిరే౽స్యా- అస్తురగరజోమసృణాలకం వపుస్తత్ ॥ 30 ॥

తాత్పర్యం:

ముడి వేయబడిన జడను బంధించి, రెండు అమ్ములపొదులను మరియు కవచాన్ని ధరించి, ఝళిపించిన ఖడ్గం యొక్క మెరుపును కలిగి, దుమ్ముతో నిండిన ముంగురులతో బయలుదేరుతున్న ఆమె రూపాన్ని అప్పుడు ధన్యాత్ములు చూశారు.

విశేషాలు:

గుర్రంపై స్వారీ చేయడం వల్ల లేదా యుద్ధరంగంలో ఉండటం వల్ల ఆమె ముంగురులు దుమ్ముతో నిండి ఉన్నాయి. అయినప్పటికీ, ఆ రూపంలో కూడా ఆమె యొక్క తేజస్సు తగ్గలేదు.

అటువంటి శక్తివంతమైన మరియు తేజోవంతమైన ఆమె రూపాన్ని అప్పుడు పుణ్యాత్ములు (ధన్యాత్ములు) చూశారు. వారు ఆమె యొక్క దర్శనంతో ధన్యులయ్యారు. ఇది దేవి పట్ల భక్తుల యొక్క అపారమైన గౌరవాన్ని మరియు ప్రేమను తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 31:

అథ శిథిలకుమారికా దశాన్త- ప్రవిరలకన్దలదద్భుతాభిరూప్యమ్ । అలమకురుత యౌవనం తదానీం త్రిభువనమఙ్గలమఙ్గమఙ్గమేస్యాః ॥ 31 ॥

తాత్పర్యం:

ఆమె యొక్క బాలిక వయస్సు ముగియగానే, ప్రతి అవయవంలోనూ సౌందర్యం మొలకెత్తి, మూడు లోకాలకు శుభాన్ని కలిగించే ఆ అందమైన స్త్రీ యొక్క శరీరాన్ని యవ్వనం అనే దివ్యమైన లక్ష్మి తీర్చిదిద్దింది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం తటాతక యవ్వనంలోకి అడుగుపెట్టినప్పుడు ఆమె సౌందర్యం ఎలా వికసించిందో వర్ణిస్తుంది.

శ్లోకం 32:

హృది కిల నిమమజ్జ యావదన్త ప్రసవశరో మలయధ్వజాత్మజాయా పిశున ఇవ స తావదున్మమజ్జ స్తనకలశస్తు హృదో బహిస్తదీయః ॥ 32 ॥

తాత్పర్యం:

మన్మథుడు ఆ మలయధ్వజుని కుమార్తె (తటాతక) యొక్క హృదయంలోకి చేరి మునిగిపోయిన వెంటనే, నీటి బుడగల్లా మెరిసే గుండ్రని స్తనాల జంట ఆమె హృదయం నుండి పైకి ఉబికి, ప్రకాశించింది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం తటాతకలో యవ్వన మార్పులను కవిత్వంగా వర్ణిస్తుంది. ప్రేమ మరియు శారీరక మార్పుల మధ్య ఉన్న సంబంధాన్ని ఇది సూచిస్తుంది.

- శ్లోకం 33:

శిథిలమనుససార బాలలీలాం విరలమపి ప్రకటీచకార లజ్జామ్ అనయదియమహాని పఞ్చషాణి ప్రతినవయౌవనమారుతావధూతా || 33 ||

తాత్పర్యం:

కొత్త యవ్వనం అనే గాలికి ఊగిసలాడుతూ, బాల్యపు అలవాట్లు క్రమంగా బలహీనపడుతుండగా, సిగ్గు యొక్క సమూహాలు తరువాత ఆమెలో ఎక్కువగా కనిపించసాగాయి. ఆమె ఈ విధంగా ఐదు లేదా ఆరు రోజులు గడిపింది..

విశేషాలు:

- ఇది తటాతక యవ్వనంలోకి మారుతున్నప్పుడు ఆమె ప్రవర్తనలో వచ్చిన మార్పులను వివరిస్తుంది.
- కొంత కొత్త యవ్వనం అనే గాలికి ఊగిసలాడుతూ. యవ్వనం యొక్క ప్రారంభ దశను మరియు దాని ప్రభావం ఆమెపై ఎలా ఉందో ఇది సూచిస్తుంది. గాలికి ఊగడం అనేది మార్పు యొక్క సూచన.
- బాల్యపు అలవాట్లు క్రమంగా బలహీనపడుతుండగా. యవ్వనం వస్తున్న కొద్దీ చిన్ననాటి అలవాట్లు తగ్గిపోతాయి.
- సిగ్గు యొక్క సమూహాలు తరువాత ఎక్కువగా కనిపించసాగాయి . యవ్వనంలో సిగ్గు అనేది ఒక సహజమైన భావోద్వేగం.
- ఆమె ఈ విధంగా ఐదు లేదా ఆరు రోజులు గడిపింది. ఇది యవ్వనంలో వచ్చే మార్పులు క్రమంగా జరుగుతాయని సూచిస్తుంది.

ఈ పద్య భాగం తటాతక యొక్క యవ్వనంలో వచ్చిన మానసిక మరియు ప్రవర్తనాపరమైన మార్పులను సరళమైన భాషలో వివరిస్తుంది. బాల్యం నుండి యవ్వనానికి మారే క్రమంలో సిగ్గు యొక్క ప్రాముఖ్యతను కూడా ఇది తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 34:

|| వచసి విహసితే గతేఽవలోకే శు వపుషి చ కాపి దశా క్షణే క్షణేఽస్యాః | సమజని సదనైకదర్శనీయా మదనజిదేకమనోవిభావనీయా || 34 ||

తాత్పర్యం:

నడకలో, చూపులలో, మాటలలో, నవ్వులో మరియు శరీరంలో, ఆ విశాలమైన కన్నులు కలదాని (తటాతక) యొక్క ప్రతి క్షణం ఒక అద్భుతంగా ఉండేది. మన్మథుని జయించిన శివుని యొక్క అంతరంగంలో మాత్రమే భావించదగిన దశలు (అందమైన మార్పులు) ఆమెలో మొలకెత్తాయి.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం ఇది తటాతక యొక్క పెరుగుతున్న సౌందర్యాన్ని మరియు ఆమె యొక్క ఆకర్షణను వర్ణిస్తుంది.
- "నడకలో, చూపులలో, మాటలలో, నవ్వులో మరియు శరీరంలో, ఆ విశాలమైన కన్నులు కలదాని యొక్క ప్రతి క్షణం. ఆమె యొక్క ప్రతి కదలిక మరియు భావం ప్రత్యేకమైనదిగా ఉండేది.
- ఆమె యొక్క సౌందర్యం అంతటి గొప్పది కాబట్టే దానిని శివుని యొక్క మనస్సు మాత్రమే గ్రహించగలదు అని కవి భావిస్తున్నాడు.

శ్లోకం 35:

పరివిగలతి శైశవే ప్రవృత్తే తరుణిమని ప్రతిపన్నసర్వతస్త్వా | అజని పితురమాత్యతాధురీణా పరమగురుశ్చ పరాత్మచిన్తనే సా || 35 ||

తాత్పర్యం:

బాల్యం పూర్తిగా తొలగిపోయి యవ్వనం ప్రారంభమైన తరువాత, ఆమె అన్ని విషయాలలోనూ ప్రావీణ్యం పొందింది. ఆమె తన తండ్రికి ముఖ్యమైన మంత్రిగా మరియు పరమాత్మ చింతనలో గొప్ప గురువుగా కూడా మారింది.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం తటాతక యొక్క మేధాశక్తిని మరియు ఆమె యొక్క పరిణతిని తెలియజేస్తుంది. ఆమె కేవలం అందగత్తె మాత్రమే కాకుండా, తెలివైన మరియు ఆధ్యాత్మికంగా ఉన్నతమైన వ్యక్తిత్వం కలదని ఇది సూచిస్తుంది.
- "పరివిగలతి శైశవే ప్రవృత్తే తరుణిమని ప్రతిపన్నసర్వతస్త్వా" అంటే బాల్యం పూర్తిగా తొలగిపోయి యవ్వనం ప్రారంభమైన తరువాత, ఆమె అన్ని విషయాలలోనూ ప్రావీణ్యం పొందింది. ఆమె యొక్క వేగవంతమైన అభివృద్ధిని ఇది సూచిస్తుంది.
- "అజని పితురమాత్యతాధురీణా పరమగురుశ్చ పరాత్మచిన్తనే సా" అంటే ఆమె తన తండ్రికి ముఖ్యమైన మంత్రిగా మరియు పరమాత్మ చింతనలో గొప్ప గురువుగా కూడా మారింది. ఇది ఆమె యొక్క రాజకీయ మరియు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానాన్ని తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 36:

దుహితరి నృపతిస్తటాతకా ధురముభయోరపి లోకయోర్నివేశ్య భవమమరగణాదివాపవర్గా దపి పరమం గణయన్నహాన్యనైషీత్ || 36 ||

తాత్పర్యం:

రాజు తన కుమార్తె యొక్క యవ్వనంలోనే ఈ రెండు లోకాల (భూలోకం మరియు స్వర్గలోకం) యొక్క భారాన్ని ఉంచాడు మరియు దేవతల సమూహాన్ని మించి, మోక్షం కంటే కూడా శివుడే అంతిమ గమ్యం అని భావిస్తూ తన దినాలను గడిపాడు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం తండ్రికి తన కుమార్తెపై ఉన్న ప్రేమను మరియు ఆమె యొక్క సామర్థ్యాన్ని తెలియజేస్తుంది. రాజు తన రాజ్య బాధ్యతలను కూడా ఆమెకు అప్పగించడం ఆమె యొక్క పరిపాలనా దక్షతను సూచిస్తుంది.
- "దుహితరి నృపతిస్తటాతకా ధురముభయోరపి లోకయోర్నివేశ్య" అంటే రాజు తన కుమార్తె అయిన తటాతకపై ఈ రెండు లోకాల యొక్క భారాన్ని ఉంచాడు. ఇది ఆమె యొక్క గొప్ప బాధ్యతను మరియు సామర్థ్యాన్ని తెలియజేస్తుంది.
- "భవమమరగణాదివాపవర్గా దపి పరమం గణయన్నహాన్యనైషీత్" అంటే మోక్షం కంటే కూడా ఆమెతో గడిపిన రోజులను గొప్పగా భావిస్తూ తన దినాలను గడిపాడు. ఇది తండ్రికి తన కుమార్తెపై ఉన్న అపారమైన ప్రేమను తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 37:

సుమతిమభిధయార్థతోఽపి దేవ కులసచివం నికటే నివేశ్య జాతు | | హృదయగతమిదం సమాచచక్షే | సవిధజుషోః సహధర్మిణీకుమార్యోః || 37 ||

తాత్పర్యం:

అప్పుడు రాజు, తన పేరుకు తగ్గట్టుగా మంచి బుద్ధి కలవాడు మరియు తమ వంశానికి చెందిన మంత్రి అయిన సుమతిని చూడటానికి పిలిచాడు. భార్య మరియు కుమార్తె తన దగ్గర నిలబడి ఉండగా, ఈ విధంగా తన హృదయంలోని ఆలోచనలను చెప్పాడు.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం రాజు తన అంతరంగిక ఆలోచనలను తన కుటుంబ సభ్యులతో పంచుకుంటున్న సందర్భాన్ని తెలియజేస్తుంది.
- "సుమతిమభిధయార్థతోఽపి దేవ కులసచివం నికటే నివేశ్య జాతు" అంటే ఒకసారి రాజు, బుద్ధిమంతుడు మరియు నిజానికి దేవకుల సచివుడు అయిన సుమతిని దగ్గరగా పిలిచి. సుమతి యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఇది తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 38:

స్మరసి న సుమతే యథా గురు- మమశిషదిమాం శ్రియమర్పయన్మయి ప్రాక్ | అపహతవిమతాం భువం సమానా-మయుతమిమామనుపాలయేతి హృష్టః || 38 ||

తాత్పర్యం:

మనకు సంపదలను ఇస్తున్నప్పుడు మన గురువు చెప్పిన మాటలు నీకు గుర్తు ఉన్నాయా, సుమతీ? శత్రువులను తరిమికొట్టి ఈ సమస్త భూమిని పది వేల సంవత్సరాల వరకు పరిపాలించమని ఆయన అన్నారు.

విశేషాలు:

- **ఈ శ్లోకం రాజు తన గురువు యొక్క ఆశీర్వాదాన్ని సుమతికి గుర్తు చేస్తున్నాడు.**
- **"స్మరసి న సుమతే యథా గురురమశిషదిమాం శ్రియమర్పయన్మయి ప్రాక్" అంటే ఓ సుమతీ, నీకు గుర్తుందా, గతంలో నా గురువు నాకు ఈ రాజ్యాన్ని ఇస్తూ ఆశీర్వదించాడు కదా. గురువు యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఇది తెలియజేస్తుంది.**
- **"అపహతవిమతాం భువం సమానామయుతమిమామనుపాలయేతి హృష్టః" అంటే శత్రువులు లేని ఈ భూమిని పదివేల సంవత్సరాలు పరిపాలించమని సంతోషంగా ఆశీర్వదించాడు. గురువు యొక్క ఆశీర్వాదం యొక్క శక్తిని ఇది తెలియజేస్తుంది.**

శ్లోకం 39:

ఇదమవితథయాశిషా గురూణాం తవ చ ధియా ధృతమిత్థమాధిపత్యమ్ । అయుతమపి సమాః సమాప్తిమీయుః కృ ॥ కులమపి కుమ్భభువేదముద్ధృతం నః ॥ 39 ॥

తాత్పర్యం:

గురువుల యొక్క ఆశీర్వాదం యొక్క బలంతో మరియు గొప్పదైన నీ యొక్క బుద్ధి యొక్క బలంతో నేను అంత కాలం (పది వేల సంవత్సరాలు) పాలించగలిగాను. కుంభ సంభవుడైన అగస్త్యుని యొక్క అత్యంత దయ వలన నా వంశం యొక్క ఉద్ధరణ జరిగింది.

విశేషాలు:

- **ఈ శ్లోకం రాజు తన గురువు మరియు సుమతి యొక్క సహాయంతో తన రాజ్యం ఎలా అభివృద్ధి చెందిందో వివరిస్తున్నాడు.**
- **"ఇదమవితథయాశిషా గురూణాం తవ చ ధియా ధృతమిత్థమాధిపత్యమ్" అంటే గురువుల యొక్క నిజమైన ఆశీర్వాదం మరియు నీ యొక్క తెలివితేటల ద్వారా ఈ రాజ్యాధికారం ఇలా నిలబడింది. గురువు మరియు మంత్రి యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఇది తెలియజేస్తుంది.**
- **"అయుతమపి సమాః సమాప్తిమీయుః కృతార్థమ్" అంటే పదివేల సంవత్సరాలు కూడా సఫలంగా పూర్తయ్యాయి. రాజు యొక్క పాలన ఎంత విజయవంతమైనదో ఇది తెలియజేస్తుంది.**

- "కులమపి కుమ్భభువేదముద్ధృతం నః" అంటే మన కులాన్ని కుంభ సంభవుడైన అగస్త్యుడు ఉద్ధరించాడు. అగస్త్యుని యొక్క ప్రాముఖ్యతను మరియు వారి వంశానికి ఆయన చేసిన సహాయాన్ని ఇది తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 40:

వసతి చ శిశుతామతీత్య వత్సా వయసి మహీవలయానుపాలనార్హే । అయమపరిణతో మనోరథో యం-త్కలితకరగ్రహమఙ్గలా తు నేయమ్ ॥ 40 ॥

తాత్పర్యం:

ఈమెకు బాల్యం గడిచిపోయింది, ఇప్పుడు భూమిని పాలించగల వయస్సు మరియు శక్తి వచ్చాయి; కానీ ఈమె వివాహం అనే శుభకార్యాన్ని జరిపించాలనే నా కోరిక ఒక్కటే నేను ఇంకా తీర్చుకోలేకపోయాను.

విశేషాలు:

- ఈ శ్లోకం రాజు తన కుమార్తె యొక్క భవిష్యత్తు గురించి తన ఆందోళనను మరియు కోరికను వ్యక్తం చేస్తున్నాడు.
- "వసతి చ శిశుతామతీత్య వత్సా వయసి మహీవలయానుపాలనార్హే" అంటే నా ప్రియమైన కుమార్తె బాల్యాన్ని దాటి భూమండలాన్ని పరిపాలించడానికి తగిన వయస్సులో ఉంది. కుమార్తె యొక్క సామర్థ్యాన్ని రాజు గుర్తిస్తున్నాడు.
- "అయమపరిణతో మనోరథో యంత్కలితకరగ్రహమఙ్గలా తు నేయమ్" అంటే కానీ నా అసంపూర్ణమైన కోరిక ఏమిటంటే, ఆమె వివాహం చేసుకుని శుభప్రదంగా ఉండాలని నేను కోరుకుంటున్నాను. రాజుకు తన కుమార్తె యొక్క వివాహం గురించి ఉన్న ఆందోళన మరియు ప్రేమ ఇక్కడ కనిపిస్తాయి. పరిపాలన బాధ్యతలు చేపట్టినప్పటికీ, తండ్రిగా ఆమె యొక్క వ్యక్తిగత జీవితం గురించి ఆయనకు ఉన్న కోరిక సహజమైనది.

శ్లోకం 41:

దివి భువి ధరణీతలేఽపి వాస్యాః పతిరుచితో న హి కోఽపి భాసతే నః । తమిమమపి మనోరథం మదీయం సఫలయితా న చిరేణ చన్ద్రమౌలిః ॥ 41 ॥

తాత్పర్యం:

స్వర్గం, భూమి మరియు పాతాళ లోకాలను వెతికినా ఈమెకు తగిన భర్త ఒక్కడు కూడా కనిపించలేదు; నా ఈ ఒక్క కోరికను మాత్రమే ఈశ్వరుడు కరుణతో కూడిన చూపును ప్రసరించి ఇంకా తీర్చలేదు.

విశేషాలు:

- రాజు తన కుమార్తెకు తగిన భర్త ఎవరూ కనిపించడం లేదని ఆందోళన చెందుతున్నాడు.

- శివుడిపై ఆయనకు ఉన్న అచంచలమైన నమ్మకం ఈ శ్లోకంలో వ్యక్తం అవుతోంది. శివుడే వారి సమస్యను పరిష్కరిస్తాడని ఆయన విశ్వసిస్తున్నాడు.
- "చన్ద్రమౌలిః" అనేది శివుడి యొక్క ఒక విశేషణం, చంద్రుడిని శిరస్సున ధరించినవాడు అని అర్థం.

శ్లోకం 42:

అహమివ హితచిన్తనే త్వమస్యా భవసి చ రాజ్యవిధౌ పరః సహాయః । భవతి చ జననీ తటాతకాయాః పరిణయకర్మణి భావిని స్వతన్త్రా ॥ 42 ॥

తాత్పర్యం:

ఈమె యొక్క మంచిని కోరడంలో నేను ఎలా ఉన్నానో, నీవు కూడా అలాగే ఉన్నావు, అంతకంటే ఎక్కువగా రాజ కార్యాలలోనూ సహాయకుడిగా ఉన్నావు. ఇకపై జరగబోయే వివాహ విషయం యొక్క బాధ్యతను తల్లియే పూర్తిగా స్వతంత్రంగా తీసుకుంటుంది కదా?

విశేషాలు:

- రాజు తన మంత్రి సుమతి యొక్క ప్రాముఖ్యతను గుర్తిస్తున్నాడు.
- తన కుమార్తె వివాహ విషయంలో తన భార్యకు పూర్తి స్వేచ్ఛ ఇస్తున్నట్లు రాజు తెలియజేస్తున్నాడు. ఇది వారి కుటుంబంలో ఉండే అవగాహనను సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 43:

అధిగతమధిగమ్యమీశ్వరాణాం కులమపి వీక్షితముద్ధృతం కుమార్యా । మమ తు ఖలు మనోరథోఽయమేకో యదుత లభేయ పదం జగజ్జనన్యాః ॥ 43 ॥

తాత్పర్యం:

గొప్ప పాలకులను పొందేలా అన్ని సంపదలు సమృద్ధిగా ఉన్నాయి; ఈమె ద్వారా నా వంశం ఉద్ధరించబడుతుందని నేను తెలుసుకున్నాను. అయినప్పటికీ, జగన్మాత యొక్క పాదపద్మాలను నేను ఎలా చేరుకుంటానో అనేదే నా తపస్సు (చింత).

విశేషాలు:

- తటాతక యొక్క వివేకం మరియు మంచి వంశాలను గౌరవించే గుణం ఇక్కడ ప్రశంసించబడింది.
- రాజు యొక్క ప్రధానమైన కోరిక ఆధ్యాత్మికమైనది - జగన్మాత యొక్క అనుగ్రహం పొందాలని ఆయన ఆశిస్తున్నాడు. ఇది ఆయన యొక్క భక్తిని తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 44:

ఇతి వదతి మహీపతౌ మహిష్యాంకా తదనుగమాధ్యవసాయ విజ్వరాయామ్ । అగణితగురుశోకసంప్రమూఢా ॥ వథ సుమతిశ్వ తటాతకాప్యభూతామ్ ॥ 44 ॥

తాత్పర్యం:

రాజు ఇలా చెప్పగా, రాణి ఆ విషయం యొక్క సత్యాన్ని గ్రహించి ఆయనను అనుసరించడానికి ప్రయత్నించింది. కుమార్తె మరియు మంత్రి శోకంతో నిండిపోయి, దుఃఖం అధికం కావడంతో మూర్ఛపోయారు.

విశేషాలు:

- రాజు యొక్క మాటలు రాణిని ప్రభావితం చేశాయి, బహుశా ఆయన ఆధ్యాత్మిక చింతనను ఆమె అర్థం చేసుకుంది.
- కుమార్తె మరియు మంత్రి రాజును విడిచి ఉండలేమనే దుఃఖంతో మూర్ఛపోయారు. " అంటే దుఃఖం అధికం కావడం వల్ల మూర్ఛపోయారు.

శ్లోకం 45:

కథమపి శిశిరోపచారభేదై రలభత సంవిదమమ్బికా న యావత ॥ చులుకితచతురర్ణవో మహర్షిః ॥ స్వయమభిగమ్య స తావదిత్థమూచే ॥ 45 ॥

తాత్పర్యం:

అప్పుడు చల్లని ఉపచారాలు పొందినప్పటికీ స్పృహ కోల్పోయిన ఆ తటాతకను తేర్చడానికి, తన అరచేతిలో సముద్రాలను ఉంచుకున్న గొప్ప మహర్షి (అగస్త్యుడు) ఆ ప్రదేశానికి వచ్చి ఆమె యొక్క అజ్ఞానాన్ని తొలగించే విధంగా మాట్లాడారు.

విశేషాలు:

- వారి దుఃఖాన్ని తగ్గించడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.
- అగస్త్య మహర్షి యొక్క రాక ఒక ముఖ్యమైన సంఘటనను సూచిస్తుంది. ఆయన గొప్ప శక్తిమంతుడు అని "చులుకితచతురర్ణవో" అనే విశేషణం ద్వారా తెలుస్తుంది.

శ్లోకం 46:

జయ జనని జయ త్రిలోకవన్ద్యే జయ గలితావరణాత్మచిత్స్వరూపే కిమిహ మనుజతాభినీతిమాత్రా- ద్భవతి తమోభిభవః పరస్య ధాన్నః ॥ 46 ॥

తాత్పర్యం:

ఓ తల్లి! నీకు జయం, మూడు లోకాలచే పూజింపబడేదానా! నీకు జయం, తొలగిన అజ్ఞానంతో కూడిన జ్ఞాన స్వరూపిణి! నీకు జయం. కేవలం మానవత్వాన్ని నటిస్తున్నంత మాత్రాన పరమమైన తేజస్సునకు అంధకారం సోకుతుందా?

విశేషాలు:

- అగస్త్యుడు దేవిని స్తుతిస్తూ ఆమె యొక్క దివ్యత్వాన్ని గుర్తు చేస్తున్నారు.
- దేవి భూమిపై మానవుల వలె ప్రవర్తిస్తున్నప్పటికీ, ఆమె యొక్క నిజమైన స్వరూపం దివ్యమైనదని ఆయన తెలియజేస్తున్నారు పరమమైన తేజస్సునకు అంధకారం ఎలా సోకుతుంది, అది అసాధ్యం అని అర్థం.

శ్లోకం 47:

అభినయమవధూయ మానుషీణా- మవసితకల్మషమలం ప్రపన్నమేనమ్ త్వరితమనుగృహాణ తీవ్రపాతై- ర్మలినిమభఙ్గనిరఙ్కుశైరపాఙ్గైః || 47 ||

తాత్పర్యం:

ఓ తల్లి! నీ మానవత్వాన్ని ఉపసంహరించుకుని, నీకు శరణాగతుడనైన నాపై సమస్త పాపాలను హరించే నీ కడగంటి చూపును ప్రసరించి త్వరగా నన్ను ఆదరించు, ఓ నా తల్లి.

విశేషాలు:

- అగస్త్య మహర్షి దేవిని ప్రార్థిస్తున్నారు, తటాతకను అనుగ్రహించమని వేడుకుంటున్నారు.
- "తీవ్రపాతైర్మలినిమభఙ్గనిరఙ్కుశైరపాఙ్గైః" అనే పదాలు దేవి యొక్క కరుణా దృష్టి యొక్క శక్తిని తెలియజేస్తాయి.

శ్లోకం 48:

నియమయ జననీం దురూహరూక్షాం పరిణయకర్మణి తే ప్రదానహేతోః స్వమృణమియమపాకరోతు గౌరీ- వితరణపుణ్యసముచ్చయేన భర్తుః || 48 ||

తాత్పర్యం:

ఓ అమ్మా! నీ వివాహం కోసం బెంగతో తపిస్తున్న తల్లిని నెమ్మదిగా చేరి ఓదార్చు. నీవు అనుగ్రహించిన కారణంగా, ఈమె తన భర్త యొక్క దానాల వలన కలిగే పుణ్య సముదాయంతో తన అత్తగారి ఋణాన్ని తీర్చుకుంటుంది.

విశేషాలు:

- అగస్త్యుడు తటాతక యొక్క వివాహం గురించి ప్రస్తావిస్తూ, ఆమె తల్లి యొక్క ఆందోళనను తొలగించమని దేవిని కోరుతున్నారు.
- "ఋణం తీర్చడం" అనేది భార్య తన భర్త మరియు అతని కుటుంబానికి చేసే సేవను మరియు గౌరవాన్ని సూచిస్తుంది.

ఈ పద్య భాగాలు అగస్త్యుని యొక్క దైవిక జ్ఞానాన్ని, దేవి పట్ల ఆయనకున్న భక్తిని మరియు తటాతక యొక్క భవిష్యత్తు పట్ల ఆయనకున్న ఆందోళనను తెలియజేస్తాయి. ఆయన దేవిని ప్రార్థిస్తూ వారి సమస్యలను పరిష్కరించమని వేడుకుంటున్నారు.

శ్లోకం 49:

ఇతి కలశభవేన బోధితా మా జగదరణిర్జనకం చిరాత్ప్రపన్నమ్ | అమనుత పరమే పదే నిధాతుం సులభమియచ్ఛ్రితరక్షణం హి తస్యాః || 49 ||

తాత్పర్యం:

కుంభ సంభవుడైన అగస్త్యుడు ఇలా పలకగా, లోకమాత తన తండ్రిని మోక్ష సామ్రాజ్యంలో నిలపాలని అనుకుంది. తనను ఆశ్రయించిన వారిపై ఇంతటి దయ చూపడం ఆ తల్లికి ఆశ్చర్యం కలిగించే విషయమా? (కాదు).

విశేషాలు:

- అగస్త్యుని యొక్క మాటలు దేవిని ప్రభావితం చేశాయి.
- దేవి తన భక్తులను రక్షించడానికి ఎల్లప్పుడూ సిద్ధంగా ఉంటుందని ఈ శ్లోకం తెలియజేస్తుంది. "పరమే పదే నిధాతుం" అంటే మోక్షాన్ని ప్రసాదించాలని భావించింది.

శ్లోకం 50:

ప్రపదనపదవీజుషాం జనానా- మనుపరతే ఉప్యపవర్గదానసత్రేః | కిమివ హి జనకే కృతం మయాసీ- దితి హృది సాకిల జిహ్మ్యంబభూవ || 50 ||

తాత్పర్యం:

నా పాదాలను ఆశ్రయించిన వారందరికీ మోక్షాన్ని ఇచ్చే సత్రాన్ని నేను మూయలేదు (అందరికీ మోక్షం ఇస్తాను). అలాంటి నేను నా తండ్రికి ఏమి చేశానని తన హృదయంలో సిగ్గుపడుతోంది ఆ లేత శరీరము కలదేవి.

విశేషాలు:

- దేవి తన తండ్రి శివుడు తన భక్తుల కోసం చేసే నిరంతరమైన దానాన్ని గుర్తు చేసుకుని సిగ్గుపడుతోంది.
- భక్తుల పట్ల శివుడి యొక్క కరుణ మరియు ప్రేమ ఇక్కడ వర్ణించబడ్డాయి. "జిహ్మ్యంబభూవ" అంటే సిగ్గుపడింది లేదా సంకోచించింది. బహుశా తన తండ్రి భక్తుల కోసం ఇంత చేస్తుంటే తాను ఇంకా ఆయనను చేరుకోలేకపోయానని ఆమె భావించి ఉండవచ్చు. దేవి తన భక్తులందరికీ మోక్షాన్ని ప్రసాదించే శక్తి కలిగి ఉన్నప్పటికీ, తన తండ్రికి ఇంకా మోక్షం ప్రసాదించలేదని ఆమె సిగ్గుపడుతోంది. ఇది ఆమె యొక్క ప్రేమను మరియు వినయాన్ని తెలియజేస్తుంది

ఖచ్చితంగా, ఈ శ్లోకాలకు తాత్పర్యం మరియు విశేషాలు ఇక్కడ ఇవ్వబడ్డాయి:

శ్లోకం 51:

ప్రవససి యది తాత హా హతాహ న గణయ వత్స భయం కుతశ్చనేతి | వ్యతికరితపరావరాత్మభావా వ్యవహరతి స్మ పరాపి దేవతా సా || 51 ||

తాత్పర్యం:

పరాత్పరమైన దేవత అయిన దేవి మానవ మరియు దివ్య భావాలను మిళితం చేస్తూ వ్యవహరించింది.

తరువాత ఆమె కొంతసేపు మానవ భావాలను పొంది, "తండ్రీ! భరించలేని ఈ వియోగం యొక్క బాధ నన్ను కలవరపరుస్తోంది" అని చెప్పింది. తరువాత గొప్ప ఆత్మీయ భావనతో తన కుమారుడితో ఇలా అంది: "కుమారా! నేను ఉన్నాను కాబట్టి నీకు ఎటువంటి లోటు ఉండదు, నీవు ఎందుకు దుఃఖిస్తావు?" అని ధైర్యం చెప్పింది.

విశేషాలు:

దేవి కొంతసేపు మానవ సహజమైన దుఃఖాన్ని అనుభవించింది, తండ్రిని కోల్పోయిన బాధ ఆమెను కలచివేసింది. " మానవ సహజమైన భావాలను పొందడం.

తరువాత ఆమె తన దివ్యత్వాన్ని గుర్తు చేసుకుని తన కుమారుడిని ఓదారుస్తోంది. గొప్ప ఆత్మీయ భావనతో ఆలోచించి. తల్లిగా తన కుమారుడికి ధైర్యం చెప్పడం ఆమె యొక్క ప్రేమను తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 52:

భువమథ భుజయోః శ్రియం హగన్తే చరణయుగే హృదయం చ జీవితం చ | వినిదధదయమాత్మదేవతాయా విగతభయో మలయధ్వజోఽవతస్థే || 52 ||

తాత్పర్యం:

ఆత్మ స్వరూపిణి అయిన దేవి యొక్క భుజాలపై భూమిని, కన్నులలో లక్ష్మిని, రెండు పాదాలలో జీవితాన్ని మరియు హృదయాన్ని ఉంచి రాజు తన దుఃఖాన్ని విడిచిపెట్టి ధైర్యంతో నిలబడ్డాడు.

విశేషాలు:

- రాజు దేవి యొక్క శక్తిని మరియు ప్రాముఖ్యతను గ్రహించాడు.
- దేవి అన్ని లోకాలకు మరియు జీవానికి ఆధారమని రాజు విశ్వసించాడు. ఆమెను ఆశ్రయించడం ద్వారా ఆయన తన దుఃఖాన్ని అధిగమించి ధైర్యాన్ని పొందాడు. దుఃఖాన్ని విడిచిపెట్టి ధైర్యంతో నిలబడ్డాడు.

ఈ భాగాలు దేవి యొక్క కరుణ, ప్రేమ మరియు శక్తిని తెలియజేస్తాయి. ఆమె తన భక్తులను ఎలా ఆదుకుంటుందో మరియు రాజు ఆమెను ఆశ్రయించడం ద్వారా ఎలా ధైర్యాన్ని పొందాడో ఈ భాగం వివరిస్తుంది.

శ్లోకం 53:

అథ దుహితురనుగ్రహేణ తస్మి- న్ప్రవిశతి గర్భగృహం శశాఙ్కమౌలేః । నిభృతమవలులోకిరే సమస్తా- స్తదను చ తత్ర మహేశలిఙ్గమాత్రమ్ ||53 ||

తాత్పర్యం:

తరువాత కుమార్తె యొక్క అనుగ్రహంతో ఆయన చంద్రుడిని శిరస్సున ధరించిన శివుని యొక్క గర్భగుడిలోకి ప్రవేశించగా, అందరూ నిశ్శబ్దంగా చూస్తూ ఉండగా, అక్కడ కేవలం మహేశ్వరుని లింగం మాత్రమే కనిపించింది.

విశేషాలు:

- తటాతక యొక్క అనుగ్రహం వలన మలయధ్వజుడు శివుని సన్నిధిని చేరుకున్నాడు.
- గర్భగుడిలో కేవలం శివలింగం మాత్రమే కనిపించడం శివుని యొక్క నిరాకార తత్వాన్ని సూచిస్తుంది. "శశాఙ్కమౌలేః" అంటే చంద్రుడిని శిరస్సున ధరించినవాడు (శివుడు).

శ్లోకం 54:

చిరపరిచితభర్తృవిప్రయోగ- వ్యసనపరాహతిమూర్ఛితాం సవిత్రీమ్ । స్వయమపి పరిరభ్య విద్యమానాం కలశభవః పునరమ్బికాం బభాషే || 54 ||

తాత్పర్యం:

చాలా కాలం నుండి తెలిసిన భర్త యొక్క వియోగం వలన కలిగిన దుఃఖంతో మూర్ఛపోయిన సవిత్రిని, స్వయంగా దగ్గరుండి ఓదారుస్తూ, అగస్త్యుడు మళ్ళీ అంబికతో ఇలా అన్నాడు.

విశేషాలు:

- సవిత్రి తన భర్త వియోగం పట్ల తీవ్ర దుఃఖంలో ఉంది.
- అగస్త్యుడు ఆమెను ఓదారుస్తూనే దేవికి కూడా బోధిస్తున్నాడు. "చిరపరిచితభర్తృవిప్రయోగ- వ్యసనపరాహతిమూర్ఛితాం" అంటే చాలా కాలం నుండి తెలిసిన భర్త యొక్క వియోగం వలన కలిగిన దుఃఖంతో మూర్ఛపోయిన.

శ్లోకం 55:

కిమిదమనుచితం పునః ప్రవృత్తం కియదియతా భవితా న దుఃఖమస్యాః | అపనయ తమసా కృతం జనన్యా మలమభినీయ మనుష్య భూమికాం స్వామ్ || 55 ||

తాత్పర్యం:

ఇది ఏమిటి, మళ్ళీ అనుచితంగా ప్రవర్తిస్తున్నావు? ఈమెకు ఇంకెంత దుఃఖం ఉంటుంది? ఓ జననీ, నీ మానవ పాత్రను అభినయించడం చాలు, అజ్ఞానం వలన కలిగిన దుఃఖాన్ని తొలగించు. నీ తల్లి యొక్క దుఃఖాన్ని తీర్చడానికి ఆలోచించు

విశేషాలు:

- అగస్త్యుడు దేవిని మందలిస్తూ, ఆమె తన దివ్యత్వాన్ని గుర్తుంచుకోవాలని చెబుతున్నాడు.
- "తమసా కృతం" అంటే అజ్ఞానం వలన కలిగినది. దేవి మానవ భావాలకు లోనవడం అజ్ఞానం అని ఆయన భావిస్తున్నాడు.

శ్లోకం 56:

యది భవసి శివే జగచ్ఛరణ్యా యది చ భవద్వచనాని వేదవాదాః | త్వయి కృతమనసి త్వయి ప్రలీనే పితరి చ తే కిము సన్తి శోచితారః || 56 ||

తాత్పర్యం:

నీవు సమస్త లోకాలకు శరణ్యురాలవైతే, నీ మాటలు వేద వాక్కులైతే, నిన్ను తలుచుకుంటూ నీలోనే స్థానం పొందిన తండ్రి కోసం దుఃఖించడం నీకు తగునా, తల్లి?

విశేషాలు:

- అగస్త్యుడు దేవి యొక్క శక్తిని మరియు ఆమె తండ్రి శివునిలో లీనమైన విషయాన్ని గుర్తు చేస్తున్నాడు.
- శివునిలో లీనమైన వారికి దుఃఖం ఉండదని ఆయన సూచిస్తున్నాడు. "జగచ్ఛరణ్యా" అంటే జగత్తుకు శరణ్యురాలు.
- అగస్త్యుడు దేవి యొక్క శక్తిని మరియు ఆమె తండ్రి శివునిలో లీనమైన విషయాన్ని గుర్తు చేస్తున్నాడు.
- శివునిలో లీనమైన వారికి దుఃఖం ఉండదని ఆయన సూచిస్తున్నాడు. అంటే నీవు సమస్త లోకాలకు శరణ్యురాలవైతే. అంటే నీలోనే స్థానం పొందిన తండ్రి కోసం దుఃఖించడం నీకు తగునా?

శ్లోకం 57:

ఇతి విదితపరావరేణ దేవీ కలశభవేన మహర్షిణానునీతా | అఖిలకలుషభఞ్జనైరపాఙ్గై- రనుజగృహే సుమతిం చ మాతరం చ || 57 ||

తాత్పర్యం:

ఇలా దివ్యమైన మరియు మానవమైన విషయాలను తెలిసిన అగస్త్య మహర్షిచే ఓదార్చబడిన దేవి, సమస్త పాపాలను తొలగించే తన కడగంటి చూపులతో సుమతిని మరియు తల్లిని అనుగ్రహించింది.

విశేషాలు:

- అగస్త్యుని యొక్క జ్ఞానోపదేశం దేవిని శాంతింపజేసింది.
- దేవి తన కరుణా దృష్టితో సుమతిని మరియు సవిత్రిని ఓదార్చింది. "అఖిలకలుషభఙ్గనైరపాఙ్గైః" అంటే సమస్త పాపాలను తొలగించే కడగంటి చూపులతో.

శ్లోకం 58:

తదను భువనమఙ్గలే ముహూర్తే ప్రకృతిభిరాప్తజనైః పురోధసా చ । సవిధముపగమయ్య చన్ద్రమౌలే- ర్మణిఖచితే నిదధే వరాసనే సా ॥ 58 ॥

తాత్పర్యం:

తరువాత శుభకరమైన ముహూర్తంలో, బంధువులు, ప్రజలు, ఆప్తులు మరియు పురోహితులు కొలువుండగా, అగస్త్య మహర్షి ఆ జగజ్జననిని చంద్రుడిని శిరస్సున ధరించిన శివుని సన్నిధిలో రత్నాలతో పొదిగిన శ్రేష్ఠమైన ఆసనంపై ఉంచాడు.

విశేషాలు:

- తటాతక యొక్క వివాహానికి శుభ ముహూర్తం నిర్ణయించబడింది.
- వివాహ వేడుకకు అందరూ సిద్ధమవుతున్నారు. "భువనమఙ్గలే ముహూర్తే" అంటే మూడు లోకాలకు శుభకరమైన ముహూర్తంలో.

శ్లోకం 59:

పశుపతిరథ పాణ్డ్యకన్యకాయై విచకిలపుష్పమయీం వితీర్య మాలామ్ । పునరపి స తయా సమర్ప్యమాణాం హృది చకమే నిభృతం మధూకమాలామ్ ॥ 59 ॥

తాత్పర్యం:

అప్పుడు పశుపతి (శివుడు) పాండ్య కన్యక (తటాతక)కు వికసించిన పువ్వులతో చేసిన మాలను ఇచ్చాడు. మళ్ళీ ఆమెచే సమర్పించబడిన మధూక పుష్పాలతో చేసిన మాలను ఆయన తన హృదయంలో నిశ్శబ్దంగా స్వీకరించాడు.

విశేషాలు:

- శివుడు మరియు తటాతకల వివాహం జరుగుతోంది.

- పువ్వుల మాలలు ప్రేమ మరియు అంగీకారం యొక్క చిహ్నాలు. శివుడు రెండు రకాల మాలలను స్వీకరించడం వారిద్దరి మధ్య ఉన్న ప్రత్యేకమైన బంధాన్ని సూచిస్తుంది. "విచకిలపుష్పమయీం" అంటే వికసించిన పువ్వులతో చేసిన. "మధూకమాలామ్" అంటే మధూక పుష్పాలతో చేసిన మాల.

శ్లోకం 60:

కియదపి సమవాప్య యత్కటాక్షం క్షితిపత్తయో భువనే పరాక్రమన్తే । న్యవిశత యది సైవ వీరలక్ష్మీ నృపతిపదే న కథం నమన్తు భూపాః ॥ 60 ॥

తాత్పర్యం:

ఎవరి కటాక్షం యొక్క కొద్దిపాటి చూపును పొందినప్పటికీ రాజులు భూమిపై పరాక్రమిస్తారో, అలాంటి వీరలక్ష్మి (తటాతక) స్వయంగా రాజు స్థానంలో ఉంటే, రాజులు ఆమెకు ఎలా నమస్కరించకుండా ఉండగలరు? (ఖచ్చితంగా నమస్కరిస్తారు).

విశేషాలు:

- తటాతక యొక్క గొప్పతను ఈ శ్లోకం తెలియజేస్తుంది. ఆమె వీరలక్ష్మి స్వరూపిణి అని కవి భావిస్తున్నాడు.
- ఆమె యొక్క అనుగ్రహం వలన రాజులు శక్తిమంతులు అవుతారు, కాబట్టి ఆమె స్వయంగా రాజు అయితే అందరూ ఆమెను గౌరవిస్తారు. "వీరలక్ష్మీ" అంటే ధైర్యానికి మరియు విజయానికి దేవత.

ఖచ్చితంగా, ఈ శ్లోకాలకు తాత్పర్యం మరియు విశేషాలు ఇక్కడ ఇవ్వబడ్డాయి:

శ్లోకం 61:

అవనిరఫలదద్భుతాని సఖా న్యదదురపాం నిధయో మణీన్మహార్ఘాన్ । ఉపదదురుచితాన్గజాన్వనాన్తా భువి సమయే సమయే వవర్ష చ ద్యౌః ॥ 61 ॥

తాత్పర్యం:

భూమి అద్భుతమైన పంటలను ఇచ్చింది, సముద్రాలు విలువైన మణులను కానుకగా ఇచ్చాయి, అడవులు తగిన ఏనుగులను సమర్పించాయి మరియు ఆకాశం భూమిపై సరైన సమయానికి వర్షించింది.

విశేషాలు:

- తటాతక పాలన యొక్క శ్రేయస్సును ఈ శ్లోకం వర్ణిస్తుంది. ప్రకృతి కూడా ఆమెను గౌరవిస్తూ సమృద్ధిని అందించింది. "అఫలదద్భుతాని" అంటే అద్భుతమైన పంటలను ఇచ్చింది. "మణీన్మహార్ఘాన్" అంటే విలువైన మణులు. "ఉచితాన్గజాన్" అంటే తగిన ఏనుగులు. "సమయే సమయే వవర్ష చ ద్యౌః" అంటే సరైన సమయానికి ఆకాశం వర్షించింది.

శ్లోకం 62:

న యదతిచరితం జనేషు కేనా ప్యపరిమితం నను భాగ్యమేతదస్యాః । త్రిభువనజననీ కృతాపరాధం కామివ నియచ్ఛతు సా కథం దయార్ద్రా ॥ 62 ॥

తాత్పర్యం:

ప్రజలలో ఒక్కరు కూడా గొప్ప పాపం చేయకుండా ఉండటం ఆ తల్లి (తటాతక) యొక్క పుణ్యమే కదా; దయతో నిండిన హృదయం కల మూడు లోకాల తల్లి అయిన ఆమె, తప్పు చేసిన వారిని ఎలా శిక్షించగలదు? (అంటే ఆమె పాలనలో తప్పులు జరగలేదు కాబట్టి శిక్షించాల్సిన అవసరం రాలేదు).

విశేషాలు:

- తటాతక పాలనలో ప్రజలు ధర్మంగా జీవించారని మరియు నేరాలు జరగలేదని ఈ శ్లోకం తెలియజేస్తుంది. ఆమె యొక్క పుణ్య ప్రభావం వలన ప్రజలలో మంచి నడవడిక ఏర్పడింది. "న యదతిచరితం జనేషు కేనాగ్యపి" అంటే ప్రజలలో ఎవ్వరూ అతిక్రమంగా ప్రవర్తించలేదు. "దయార్ద్రా" అంటే దయతో నిండిన హృదయం కలది.

శ్లోకం 63:

అవనితలమవన్గురుః కిలాస్యాః ప్రశమయతి స్మ నృణాం పరం వివాదమ । త్రిభువనజనతావివాదశాన్తిఃపరిణమతి స్మ సదైవ హన్త తస్యామ్ ॥ 63 ॥

తాత్పర్యం:

భూమిని పాలించిన ఆ పువ్వు వంటి శరీరము కల తండ్రి (మలయధ్వజుడు) కేవలం మనుషుల యొక్క కలహాలను మాత్రమే పరిష్కరించాడు; కానీ నేడు ఈమె (తటాతక) మూడు లోకాలలోని ప్రాణుల యొక్క కలహాలను తీర్చే బాధ్యతను ప్రేమతో స్వీకరించింది.

విశేషాలు:

- తటాతక యొక్క తెలివైన మరియు న్యాయమైన పాలన వలన ప్రజలలో వివాదాలు తొలగిపోయాయని ఈ శ్లోకం తెలియజేస్తుంది. ఆమె శాంతిని నెలకొల్పడంలో గొప్ప పాత్ర పోషించింది "త్రిభువనజనతావివాదశాన్తిఃపరిణమతి స్మ సదైవ హన్త తస్యామ్" అంటే మూడు లోకాల ప్రజల యొక్క వివాదాల శాంతి ఎల్లప్పుడూ ఆమెలోనే పరిణామం చెందింది.

శ్లోకం 64:

నృపకరమఖిలం వితీర్య శిష్ట యదిహ శివాయ నిరుప్తమస్తి కించిత్ । తదపి నను హరన్తి తావకీనాక ॥ ఇతి వచనేషు జహాస సా జనానామ్ ॥ 64 ॥

తాత్పర్యం:

రాజ్యానికి తగిన పన్నును సమర్పించి, శివుని సేవల కోసం వేరుగా ఉంచిన ధనాన్ని కూడా మీ నాయకులు దొంగిలిస్తున్నారని ప్రజలు అనగా, ఆమె నవ్వింది.

విశేషాలు:

- తటాతక ప్రజల పట్ల మరియు శివుని పట్ల తనకున్న నిస్వార్థమైన భావాన్ని ఈ శ్లోకంలో వ్యక్తం చేస్తుంది. ప్రజలు తమ పన్నులన్నీ దానం చేయబడటం గురించి సరదాగా ఫిర్యాదు చేస్తుంటే ఆమె నవ్వుతుంది. "నృపకరం అఖిలం వితీర్య" అంటే రాజు యొక్క పన్నులన్నింటినీ పంచి ఇచ్చిన తరువాత. "శివాయ నిరుప్తమస్తి కించిత్ తదపి నను హరన్తి తావకీనాక" అంటే శివుడి కోసం ఉంచినది ఏదైనా ఉంటే దానిని కూడా మీ వారే తీసుకువెళుతున్నారు కదా.

శ్లోకం 65:

అహమహమికయా దిశోఽధిగన్తుం పరిచలతాం యశసాం మిథో విమర్దాత్ | పథి పథి నిభృతాని కానిచికి రజత హిమాద్రిమిషాద్యశాంసి తస్యాః || 65 ||

తాత్పర్యం:

నేను గొప్ప అంటే నేను గొప్ప అని పోటీపడుతూ దిక్కులను జయించడానికి వెళుతున్న ఆమె యొక్క కీర్తుల యొక్క గొప్ప సంఘర్షణ వలన, ప్రతి దారిలోనూ కుప్పలు తెప్పలుగా పడి ఉన్న ధూళి మేఘాల వలె హిమగిరి మరియు కైలాస పర్వతాలు ఏర్పడ్డాయి.

విశేషాలు:

- తటాతక యొక్క కీర్తి అన్ని దిక్కులా వ్యాపించిందని ఈ శ్లోకం వర్ణిస్తుంది. ఆమె యొక్క గొప్పతను ఇతరులు పోటీ పడినా దాచలేకపోయారు. "అహమహమికయా దిశోఽధిగన్తుం పరిచలతాం యశసాం మిథో విమర్దాత్" అంటే నేను గొప్ప అంటే నేను గొప్ప అని పోటీపడుతూ దిక్కులను జయించడానికి వెళుతున్న కీర్తుల యొక్క పరస్పర సంఘర్షణ వలన. "రజత హిమాద్రిమిషాద్యశాంసి తస్యాః" అంటే హిమగిరి, వెండి కొండల వలె ఆమె యొక్క కీర్తులు ఉన్నాయని భావం

శ్లోకం 66:

కర ఇతి హి జహార షష్ఠమంశం పరమఖిలం తు శివార్పణైకబుద్ధ్యా | స్వయముపదదిరే త ఏవం చేత్త- నే || త్కథమివ కోశసమృద్ధిరస్తు నాస్యాః || 66 ||

తాత్పర్యం:

పన్ను అనే పేరుతో ఆరవ వంతు ధనాన్ని మాత్రమే ఆమె తీసుకుంటే, మిగిలిన ధనాన్ని అంతా ఈశ్వరునికి అర్పించాలనే బుద్ధితో ప్రజలందరూ ఇస్తుంటే, ఆమె యొక్క ఖజానా సమృద్ధిగా ఉండటంలో ఏమి లోటు ఉంటుంది? (ఖచ్చితంగా లోటు ఉండదు).

విశేషాలు:

తటాతక యొక్క ఆర్థిక విధానాన్ని మరియు ప్రజల యొక్క భక్తిని ఈ పద్య భాగం తెలియజేస్తుంది. ఆమె తక్కువ పన్నులు వసూలు చేస్తూ, ప్రజలు స్వచ్ఛందంగా దానం చేయడం వలన ఆమె యొక్క ఖజానా నిండుగా ఉంటుంది. పన్ను అనే పేరుతో ఆరవ వంతు ధనాన్ని మాత్రమే ఆమె తీసుకుంటే. ఈశ్వరునికి అర్పించాలనే బుద్ధితో ప్రజలందరూ ఇస్తుంటే, ఆమె యొక్క ఖజానా సమృద్ధిగా ఉండటంలో ఏమి లోటు ఉంటుంది?

శ్లోకం 67:

శ్రియమఖిలధనాకరేషు వాణీం విశయపదేషు మహానసే ఉన్నపూర్ణామ్ । కరితురగపదేషు వీరలక్ష్మీ న్యధిత సఖీరధికారిణీస్తదా సా ॥ 67 ॥

తాత్పర్యం:

అప్పుడు ఆమె (తటాతక) సమస్త ధన నిధులలో లక్ష్మిని, విద్యా స్థానాలలో సరస్వతిని, వంటశాలలో అన్నపూర్ణను, ఏనుగులు మరియు గుర్రాల శాలలలో వీరలక్ష్మిని తమ తమ అధికారాలతో ఉన్న స్నేహితురాండ్రుగా నియమించింది.

విశేషాలు:

- పరిపాలనా దక్షత: ఈ శ్లోకం తటాతక యొక్క తెలివైన పరిపాలనా వ్యవస్థను తెలియజేస్తుంది. ఆమె తన రాజ్యంలో వివిధ ముఖ్యమైన విభాగాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి దేవతా స్వరూపులైన తన స్నేహితురాండ్రను నియమించింది.
- దేవతా స్వరూపాలు: లక్ష్మి ధనానికి, సరస్వతి విద్యకు, అన్నపూర్ణ ఆహారానికి మరియు వీరలక్ష్మి శౌర్యానికి అధిదేవతలు. తటాతక వారిని తన స్నేహితురాండ్రుగా నియమించడం ద్వారా ఆమె యొక్క శక్తి మరియు ప్రభావం ఎంత గొప్పదో తెలుస్తుంది.
- సమర్థవంతమైన నిర్వహణ: ప్రతి విభాగానికి తగిన దేవతను అధిపతిగా నియమించడం వలన రాజ్యం యొక్క ఆర్థిక, విద్యా, ఆహార మరియు సైనిక వ్యవస్థలు సమర్థవంతంగా నిర్వహించబడ్డాయి.

ఈ శ్లోకం తటాతక కేవలం ఒక సాధారణ పాలకురాలు కాదని, ఆమె దివ్యమైన జ్ఞానం మరియు శక్తి కలిగిన వ్యక్తి అని తెలియజేస్తుంది. ఆమె తన రాజ్యాన్ని సమర్థవంతంగా మరియు ధర్మబద్ధంగా పాలించడానికి దేవతల యొక్క సహాయాన్ని కూడా పొందింది.

శ్లోకం 68:

ధనకనకమతఙ్గజాదిలక్ష్మ్యో ధృతవపుషః సకలాః కలాశ్చ తస్యామ్ । అదధత పరిచారికాధికారం ఏ త్రిభువనమాతరి రాజ్యపాలికాయామ్ ॥ 68 ॥

తాత్పర్యం:

ధనం, బంగారం, ఏనుగులు మొదలైన సంపదల యొక్క దేవతలు మరియు సమస్త కళలు శరీరాలను ధరించి, ఆ మూడు లోకాల తల్లి మరియు రాజ్య పాలకురాలు అయిన ఆమె (తటాతక) వద్ద పరిచారికల అధికారాన్ని పొందారు.

విశేషాలు:

- తటాతక యొక్క గొప్పత: ఈ శ్లోకం తటాతక యొక్క అసాధారణమైన శక్తిని మరియు ప్రాముఖ్యతను మరింత నొక్కి చెబుతుంది. వివిధ రకాల సంపదలకు మరియు కళలకు అధిదేవతలు కూడా ఆమెకు సేవకులుగా ఉండేవారు.
- అధికార పరిధి: "త్రిభువనమాతరి రాజ్యపాలికాయామ్" అనే విశేషణాలు తటాతక కేవలం ఒక రాజ్యానికి పాలకురాలు మాత్రమే కాదని, ఆమె మూడు లోకాలకు తల్లి వంటిదని మరియు ఆమె యొక్క అధికారం ఎంత విస్తృతమైనదో తెలియజేస్తున్నాయి.
- దేవతల సేవ: సంపదల మరియు కళల దేవతలు స్వయంగా ఆమెకు పరిచారికలుగా ఉండటం ఆమె యొక్క మహిమను మరియు ఆమె పట్ల వారికున్న గౌరవాన్ని సూచిస్తుంది.

శ్లోకం 69:

అనుసమయమశేత యద్యపీయం తదపి సదైవ తు జాగరాంబభూవ । పరిహృతనిమిషేణ పాణ్డ్యకన్యా తపనశశాఙ్కమయేన దృగ్ద్వయేన ॥ 69 ॥

తాత్పర్యం:

ఈ పాండ్య కన్య (తటాతక) నిరంతరం విశ్రాంతి తీసుకున్నప్పటికీ, ఎల్లప్పుడూ మేల్కొని ఉండేది. రెప్పపాటు లేకుండా సూర్యచంద్రుల వంటి తన రెండు కళ్ళతో ఆమె అన్నింటినీ గమనిస్తూ ఉండేది. సూర్యచంద్రుల వంటి రెండు కన్నులు కల పాండ్య కన్య (తటాతక) రెప్పపాటును విడిచిపెట్టి సమయానికి నిద్రపోగలిగినప్పటికీ, నిద్రలోనే కూడా మెలకువ కలిగి ఉంటుంది

విశేషాలు:

- నిరంతర జాగరూకత: ఈ శ్లోకం తటాతక యొక్క అసాధారణమైన జాగరూకతను మరియు పాలనా దక్షతను వర్ణిస్తుంది. ఆమె శారీరకంగా విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నప్పటికీ, ఆమె యొక్క జ్ఞాన నేత్రాలు ఎల్లప్పుడూ తెరిచి ఉండి రాజ్యాన్ని పరివేక్షిస్తూ ఉంటాయి.

- దివ్య దృష్టి: "తపనశశాఙ్కమయేన దృగ్ద్వయేన" అంటే సూర్యచంద్రుల వంటి తన రెండు కళ్ళతో చూడటం ఆమె యొక్క దివ్యమైన దృష్టిని సూచిస్తుంది. ఆమె కేవలం భౌతిక కళ్ళతోనే కాకుండా జ్ఞానంతో కూడా అన్నింటినీ గమనించగలదు.
- అప్రమత్త పాలన: ఆమె యొక్క నిరంతర జాగరూకత ఆమె తన ప్రజల యొక్క భద్రత మరియు శ్రేయస్సు పట్ల ఎంత శ్రద్ధ వహిస్తుందో తెలియజేస్తుంది.

శ్లోకం 70:

అథ నృపతిసుతాం కృతాభిషేకాం విమతజయవ్యవసాయినీం విధాతుమ్ | శరదుపనిపపాత శోషయన్తీ పథి పథి పఙ్కకలఙ్కితాన్ప్రదేశాన్ || 70 ||

తాత్పర్యం:

రాజ్యాన్ని పాలిస్తున్న ఆ మహారాణి (తటాతక) చేత దిగ్విజయము చేయించడానికి ప్రయత్నిస్తూ, తాను బురదతో నిండిన ప్రదేశాలను గట్టిగా చేసుకుంటూ శరదృతువు సంతోషంతో వచ్చింది.

విశేషాలు:

- శుభ సూచకం: శరదృతువు యొక్క రాక తటాతక యొక్క భవిష్యత్తు విజయాలకు శుభ సూచకంగా పరిగణించబడుతుంది. శరదృతువు స్వచ్ఛమైన మరియు శక్తివంతమైన వాతావరణాన్ని సూచిస్తుంది.
- విజయ సంకల్పం: "విమతజయవ్యవసాయినీం" అనే విశేషణం తటాతక తన శత్రువులను జయించాలనే బలమైన సంకల్పంతో ఉందని తెలియజేస్తుంది.
- ప్రకృతి సహకారం: శరదృతువు దారిలోని బురదను ఎండించడం అనేది ప్రకృతి కూడా ఆమె యొక్క విజయానికి సహకరిస్తున్నట్లు సూచిస్తుంది.

ఈ శ్లోకాలు తటాతక యొక్క అసాధారణమైన లక్షణాలను, ఆమె యొక్క పరిపాలనా దక్షతను మరియు ఆమె యొక్క భవిష్యత్తు విజయాలను సూచిస్తాయి. ఆమె ఒక శక్తివంతమైన మరియు దైవికమైన పాలకురాలుగా వర్ణించబడింది.

ఖచ్చితంగా, ఈ శ్లోకాలకు తాత్పర్యం మరియు విశేషాలు ఇక్కడ ఇవ్వబడ్డాయి:

శ్లోకం 71:

తరుగిరిమరుసాగరావిశేషం జగదఖిలం జలరూపతాం నయన్తః | సముపచితయశోభరా ఇవాస- ఏక స్సలిలముచో విమలాః సమన్తతోఽపి || 71 ||

తాత్పర్యం:

సముద్రాలు, ఎడారులు, పర్వతాలు మరియు చెట్లు మొదలైన వాటితో నిండిన ఈ లోకం ప్రకాశించేలా చేస్తూ, నీటితో నిండిన స్వచ్ఛమైన మేఘాల సమూహాలు ఆమె యొక్క కీర్తి వలె వ్యాపించి ఆనందాన్ని కలిగించాయి.

విశేషాలు:

- కీర్తి వ్యాప్తి: తటాతక యొక్క కీర్తి అన్ని దిక్కులా వ్యాపించిందని ఈ పద్య భాగం వర్ణిస్తుంది. స్వచ్ఛమైన మేఘాలు ఆకాశాన్ని నిండినట్లుగా ఆమె కీర్తి లోకమంతా వ్యాపించింది. " సముద్రాలు, ఎడారులు, పర్వతాలు మరియు చెట్లు మొదలైన వాటితో నిండిన ఈ లోకం ప్రకాశించేలా చేస్తూ. " ఆమె యొక్క కీర్తి వలె వ్యాపించి ఆనందాన్ని కలిగించాయి..

శ్లోకం 72:

। పరిమిత పయసః ప్రశాన్తఘోషాః పరిగణనీయతటిన్నటీవిలాసాః । యది సలిలముచోఽపి తే బభూవుః కిమివ హి విశ్వసిమః స్థిరం జగత్యామ్ ॥ 72 ॥

తాత్పర్యం:

అక్కడక్కడ నీటి తుంపరలు మరియు మెరుపుల యొక్క ప్రకాశాలు, శాంతమైన ఉరుముల శబ్దాలు మేఘాలలో కలిసి ఉన్నాయి. అమృతాన్ని మేఘాలే ఈ విధంగా ప్రవర్తిస్తే, ఇక దేనిని స్థిరమైనదని నమ్మగలం?

విశేషాలు:

- అస్థిరత్వం యొక్క ప్రశ్న: ఈ శ్లోకం ప్రకృతి యొక్క అస్థిరత్వాన్ని మరియు జీవితంలోని అనిశ్చితత్వాన్ని ప్రశ్నిస్తుంది. వర్షాన్ని ఇచ్చే మేఘాలు కూడా పరిమితంగా ఉంటే, ఈ లోకంలో శాశ్వతమైనది ఏది అని సందేహం కలుగుతుంది. "పరిమిత పయసః" అంటే పరిమితమైన నీటిని కలిగి. "ప్రశాన్తఘోషాః" అంటే శాంతమైన ఉరుములతో. "పరిగణనీయతటిన్నటీవిలాసాః" అంటే కొద్దిపాటి మెరుపుల ప్రకాశాలతో. "స్థిరం జగత్యామ్" అంటే లోకంలో స్థిరమైనది.

శ్లోకం 73:

అజనిషత హి యేఽభినన్దనీయాః స్తనితతటిజ్జలమేఘమారుతాద్యాః । శరది తనుమతాం త ఏవ నిన్ద్యా నను సమయానుగుణా గుణాః ప్రజానామ్ ॥ 73 ॥

తాత్పర్యం:

ఉరుములు, నీరు, మేఘాలు, గాలులు మరియు మెరుపులు మొదలైనవి ఏవైతే భూమిపై ప్రజలచే ఒకప్పుడు కొనియాడబడ్డాయో, అవే శరదృతువులో నిందించదగినవిగా మారాయి. ఆహా! ప్రజల యొక్క గుణాలు సమయానికి అనుగుణంగా ఉంటాయి కదా!

విశేషాలు:

- **కాల ప్రభావం: ఈ శ్లోకం కాలం యొక్క ప్రభావాన్ని మరియు పరిస్థితులు మారినప్పుడు అభిప్రాయాలు ఎలా మారుతాయో తెలియజేస్తుంది. ఒకప్పుడు ఆహ్లాదకరమైనవిగా ఉన్న ప్రకృతి శక్తులు, సమయం మారడంతో ప్రతికూలంగా మారవచ్చు. "అభినన్దనీయాః" అంటే ఆనందించదగినవి. "నిన్ద్యాః" అంటే నిందించదగినవి. "సమయానుగుణా గుణాః ప్రజానామ్" అంటే ప్రజల యొక్క గుణాలు సమయానికి అనుగుణంగా ఉంటాయి.**

శ్లోకం 74:

శిశిరితమవనీతలం సమృద్ధం విపినమపూరిషతాశయా జలానామ్ | విరమతి జలదేఽపి కస్య హానిః పరమిహ కేచన చాతకాః ప్రనష్టాః || 74 ||

తాత్పర్యం:

అడవులు వికసించాయి, చెరువులు నిండాయి, విశాలమైన భూమి చల్లబడింది. మేఘాలు వర్షించడం ఆగిపోయినంత మాత్రాన ఎవరికి నష్టం? కానీ చాతక పక్షుల యొక్క కడుపులు మాత్రం ఎండిపోయాయి.

విశేషాలు:

- **సమతుల్యత మరియు నష్టం: ఈ శ్లోకం ప్రకృతిలో సమతుల్యత ఉన్నప్పటికీ, కొందరికి నష్టం వాటిల్లవచ్చని తెలియజేస్తుంది. భూమి మరియు అడవులు వర్షంతో సంతృప్తి చెందాయి, కానీ చాతక పక్షులు నీటి కోసం ఎదురు చూస్తూ నశించాయి. "శిశిరితమవనీతలం" అంటే భూమి చల్లబడింది. "అపూరిషతాశయా జలానామ్" అంటే నీటితో నిండి తమ ఆశయాలను నెరవేర్చుకున్నాయి. "చాతకాః ప్రనష్టాః" అంటే చాతక పక్షుల యొక్క కడుపులు మాత్రం ఎండిపోయాయి**

శ్లోకం 75:

క్షితితలమభిపూర్య వారిపూరైః కిసలయితా విరచయ్య వృక్షజాతీః | కిమపి ఫలమనాప్య నష్టమత్రైః ఫలభుగవం పునరావిరాస కాలః || 75 ||

తాత్పర్యం:

నీటితో భూమి అంతా నింపి, వృక్ష జాతులన్నింటినీ చిగురింపజేసి, ఆ తరువాత ఎటువంటి ఫలాన్ని ఇవ్వకుండానే ఏ మేఘ సమూహం ఆగిపోయిందో, శరదృతువు దాని ఫలాలను అందించడానికి సిద్ధంగా వచ్చింది.

విశేషాలు:

- **కాలచక్రం: ఈ శ్లోకం ప్రకృతి యొక్క కాలచక్రాన్ని మరియు మార్పును తెలియజేస్తుంది. ఒక కాలంలో వృద్ధి చెందినవి మరొక కాలంలో నశించవచ్చు, కానీ కొత్త కాలం మళ్ళీ వస్తుంది. "వారిపూరైః అభిపూర్య" అంటే నీటి**

ప్రవాహాలతో నింపి. "కిసలయితా విరచయ్య వృక్షజాతీః" అంటే వృక్ష జాతులను చిగురింపజేసి. "ఫలభుగవం పునరావిరాస కాలః" అంటే ఫలాలను శరదృతువు మళ్ళీ వచ్చింది.

శ్లోకం 76:

ఘనతిమిరముఖాదనేన ముక్తా- వవతరతైవ యదర్కశీతభానూ | తత ఇవ శరకోరకాపదేశా-హ దిశి దిశి కీర్తిరనేహసో జజృమ్భే || 76 ||

తాత్పర్యం:

మేఘాల యొక్క చీకటి ముఖం నుండి తొలగించి చంద్రుడు మరియు సూర్యుడు ప్రకాశించేలా చేయడం వలననేమో, రెల్లు పూల వంకతో అన్ని దిక్కులా ఆమె యొక్క తెల్లని కీర్తి వ్యాపించింది

విశేషాలు:

కీర్తి ప్రకాశం: మేఘాలు తొలగిన తరువాత చంద్రుడు మరియు సూర్యుడు ప్రకాశించినట్లుగా, అడ్డంకులు తొలగిన తరువాత తటాతక యొక్క నిర్మలమైన కీర్తి అన్ని దిక్కులా వ్యాపించింది. రెల్లు పూల యొక్క తెలుపు ఆమె యొక్క స్వచ్ఛమైన కీర్తికి చిహ్నంగా చెప్పబడింది. మేఘాల యొక్క చీకటి ముఖం నుండి తొలగించి. తెల్లని ఆమె యొక్క కీర్తిని వ్యాపింపజేసింది.

శ్లోకం 77:

కథమపి పరిభూయ మేఘబన్ధం కియదివ కన్దలితే సుధామయూఖే అలికలభముఖేన హర్షవార్తా వ్యచలదివోత్పలినీ కుముద్వతీనామ్ || 77 ||

తాత్పర్యం:

ఎలాగోలా మేఘాల బంధాన్ని ఎంత బలంతోనో దాటుకుని అమృత కిరణాలు కలిగిన చంద్రుడు మెల్లగా ఉదయించగానే, భూమిపై ఉన్న కలువలు మరియు తెల్ల కలువలకు తుమ్మెదల వంకతో శుభవార్త తెలిసింది.

విశేషాలు:

- ఆనందం యొక్క వ్యాప్తి: చంద్రుడు కనిపించగానే కలువలు వికసించినట్లుగా, శుభవార్త వినగానే అందరి హృదయాలు ఆనందంతో నిండిపోయాయి. "సుధామయూఖే కన్దలితే" అంటే అమృత కిరణాలు కలిగిన చంద్రుడు కొద్దిగా వికసించగానే. "హర్షవార్తా వ్యచలత్" అంటే సంతోష వార్త వ్యాపించింది. "ఉత్పలినీ కుముద్వతీనామ్" అంటే కలువలు మరియు తెల్ల కలువలకు.

శ్లోకం 78:

అతివితతమవర్తతామ్బుస సలిలముచాం శరదా నివారితం తత్ । ఉదభవదియమేవ కీర్తిరస్యా J; కిమివ యశోఽన్యదతిప్రసఙ్గభఙ్గాత్ ॥ 78 ॥

తాత్పర్యం:

అనేక సంవత్సరాలు నిలిచే విస్తారమైన వర్షపు దాన యాగం ఆగిపోగా, ఈ శరదృతువు అనే దాని యొక్క నిర్మలమైన కీర్తి జగమంతా నిండిపోయింది. అడ్డంకిని తొలగించడం కంటే గొప్ప కీర్తి ఉంటుందా? (ఖచ్చితంగా ఉండదు).

విశేషాలు:

- వర్షాకాలం యొక్క అడ్డంకులు తొలగిపోవడంతో శరదృతువు యొక్క స్వచ్ఛమైన కీర్తి లోకమంతా వ్యాపించిందని ఈ భాగం తెలియజేస్తుంది. అడ్డంకులను తొలగించడం వలన కలిగే విజయం యొక్క గొప్పతను ఇది సూచిస్తుంది. " అనేక సంవత్సరాలు నిలిచే విస్తారమైన వర్షపు దాన యాగం ఆగిపోగా. " నిర్మలమైన కీర్తి జగమంతా నిండిపోయింది. అడ్డంకిని తొలగించడం కంటే గొప్ప కీర్తి ఉంటుందా?

శ్లోకం 79:

విరమతి సతి దుర్దినేఽర్కచన్ద్రా వనుభవతామభవన్ముదస్తదాస్తామ్ గగనమపి నిరీక్ష్య నిష్కలఙ్కం కియదివ హన్త శరీరిణోఽభ్యనన్దన ॥ 79 ॥

తాత్పర్యం:

చెడ్డ రోజులు తొలగిపోగా సూర్యుడు మరియు చంద్రుడు దర్శనం ఇవ్వడంతో ప్రజలు సంతోషించారు; ఆకాశం మబ్బులు లేకుండా స్వచ్ఛంగా ఉండటంతో ప్రాణులు ఎంతగా ఆనందించారో చెప్పడం కష్టం.

విశేషాలు:

- ఆనందం యొక్క పునరాగమనం: కష్టాల తరువాత సంతోషం తిరిగి వచ్చినప్పుడు కలిగే అనుభూతిని ఈ శ్లోకం వర్ణిస్తుంది. దుర్దినాలు ముగిసి ఆకాశం స్వచ్ఛంగా మారడంతో ప్రజలు ఎంతో ఆనందించారు. "విరమతి సతి దుర్దినే" అంటే దుర్దినాలు ముగియగా. "నిష్కలఙ్కం గగనం నిరీక్ష్య" అంటే మబ్బులు లేని ఆకాశాన్ని చూసి. "శరీరిణోఽభ్యనన్దన" అంటే ప్రాణులు సంతోషించారు.

శ్లోకం 80:

మధురవిమలవారి మత్తభృఙ్గం పరిణతశాలి పరాస్తపఙ్కలేశమ్ । కిసలయితవనం సమోష్ణశీతం క్షితితలమేవ దివోఽపి భోగ్యమాసీత్ ॥ 80 ॥

తాత్పర్యం:

మధురమైన స్వచ్ఛమైన నీరు, మత్తుగా ఉన్న తుమ్మెదలు, పండిన వరి, తొలగిన బురద, చిగురించిన అడవులు మరియు సమశీతోష్ణ వాతావరణంతో భూమి స్వర్గం కంటే కూడా ఎక్కువ ఆనందించదగినదిగా మారింది.

విశేషాలు:

- శ్రేయస్సు యొక్క వర్ణన: తటాతక పాలనలో భూమి ఎంత సుఖంగా మరియు సమృద్ధిగా ఉందో ఈ శ్లోకం వివరిస్తుంది. ప్రకృతి యొక్క అందం మరియు ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణం ప్రజలకు స్వర్గం వంటి అనుభూతిని కలిగించాయి. "మధురవిమలవారి మత్తభృఙ్గం" అంటే మధురమైన స్వచ్ఛమైన నీరు మరియు మత్తుగా ఉన్న తుమ్మెదలు. "పరిణతశాలి పరాస్తపఙ్కలేశమ్" అంటే పండిన వరి మరియు తొలగిన బురద. "కిసలయితవనం సమోష్ణశీతం" అంటే చిగురించిన అడవులు మరియు సమశీతోష్ణ వాతావరణం. "దివోఽపి భోగ్యమాసీత్" అంటే స్వర్గం కంటే కూడా ఎక్కువ ఆనందించదగినదిగా మారింది

ఖచ్చితంగా, ఈ శ్లోకాలకు తాత్పర్యం మరియు విశేషాలు ఇక్కడ ఇవ్వబడ్డాయి:

శ్లోకం 81:

కణిశకబలనోపజాతగర్వాః కలనినదోపహృతామృతాః శుకౌఘాః । సమజనిషత సంఘశశ్వరన్తో మదనవిసారితవాగురా ఇవాభ్రే ॥ 81 ॥

తాత్పర్యం:

కంకుల ఆహారం తినడం వలన గర్వంతో నిండిన, మధురమైన ధ్వనులచే అమృతాన్ని పొందిన చిలుకల గుంపులు, మన్మథుడు ఆకాశంలో విస్తరింపజేసిన వలల వలె గుంపులు గుంపులుగా నిరంతరం ధ్వనిస్తూ కనిపించాయి.

విశేషాలు:

- సమృద్ధి మరియు ఆనందం: శరదృతువులో ఆహారం సమృద్ధిగా ఉండటం వలన చిలుకలు గర్వంగా మరియు ఆనందంగా ఉన్నాయి. వాటి మధురమైన ధ్వనులు అమృతం వంటివిగా వర్ణించబడ్డాయి. "కణిశకబలనోపజాతగర్వాః" అంటే కంకుల ఆహారం తినడం వలన గర్వంతో నిండిన. "కలనినదోపహృతామృతాః" అంటే మధురమైన ధ్వనులచే అమృతాన్ని పొందిన. "మదనవిసారితవాగురా ఇవాభ్రే" అంటే మన్మథుడు ఆకాశంలో విస్తరింపజేసిన వలల వలె.

శ్లోకం 82:

ప్రభవతి నలినీ ప్రసేదురాపో విమలతరా విలలాస చన్ద్రికేతి । జహృషురతితరాం జనా యదేషా విరహిజనస్య విపత్పరమ్పరాసీత్ ॥ 82 ॥

తాత్పర్యం:

కలువలు వికసించాయి, నీరు స్వచ్ఛంగా ప్రవహించింది, వెన్నెల అత్యంత నిర్మలంగా ప్రకాశించింది. ప్రజలు ఎంతో సంతోషించారు, కానీ ఇది విరహంతో బాధపడుతున్న వారికి వరుసగా కష్టాలను తెచ్చిపెట్టింది.

విశేషాలు:

- **సంతోషం మరియు విచారం: శరదృతువు అందరికీ ఆనందాన్ని కలిగిస్తున్నప్పటికీ, ప్రేమించిన వారిని విడిచి ఉన్నవారికి మాత్రం అది మరింత బాధాకరంగా ఉంటుంది. ప్రకృతి యొక్క అందం వారి ఒంటరితనాన్ని మరింత గుర్తు చేస్తుంది. "ప్రభవతి నలినీ" అంటే కలువలు వికసించాయి. "ప్రసేదురాపో విమలతరా విలలాస చన్ద్రికా" అంటే నీరు స్వచ్ఛంగా ప్రవహించింది, వెన్నెల అత్యంత నిర్మలంగా ప్రకాశించింది. "విరహిజనస్య విపత్పరమ్పరాసీత్" అంటే విరహంతో బాధపడుతున్న వారికి వరుసగా కష్టాలను తెచ్చిపెట్టింది.**

శ్లోకం 83:

సవిధగతపచేలిమేక్షుపర్వ- ప్రస్మృమరమౌక్తికపాతకాన్దిశీకాః । దిశి దిశి శుకశారికా అఘావ- న్పరి పరిశాలియవప్రియఙ్గుదేశాన్ ॥ 83 ॥

తాత్పర్యం:

దగ్గరగా ఉన్న పండిన చెరుకు గడల నుండి రాలిన ముత్యాల వంటి నీటి బిందువులు అన్ని దిక్కులా వ్యాపించాయి. చిలుకలు మరియు గోరింకలు ప్రతి దిక్కులోనూ వరి, యవలు మరియు ప్రియంగువు (ఒక రకమైన ధాన్యం) ఉన్న ప్రదేశాలలో తిరిగాయి.

విశేషాలు:

- **సమృద్ధి మరియు ఆహ్లాదం: శరదృతువులో పంటలు సమృద్ధిగా ఉండటం వలన చిలుకలు మరియు గోరింకలు ఆహారం కోసం అన్ని ప్రదేశాలలో తిరుగుతున్నాయి. చెరుకు గడల నుండి రాలిన నీటి బిందువులు ప్రకృతి యొక్క అందాన్ని తెలియజేస్తాయి. "సవిధగతపచేలిమేక్షుపర్వ-" అంటే దగ్గరగా ఉన్న పండిన చెరుకు గడల నుండి. "ప్రస్మృమరమౌక్తికపాతకాన్దిశీకాః" అంటే రాలిన ముత్యాల వంటి నీటి బిందువులు అన్ని దిక్కులా వ్యాపించాయి. "పరి పరిశాలియవప్రియఙ్గుదేశాన్ అఘావన్" అంటే వరి, యవలు మరియు ప్రియంగువు ఉన్న ప్రదేశాలలో తిరిగాయి.**

శ్లోకం 84:

కమలవనముపాశ్రితా జరన్తః కరికటభిత్తిముపస్థితా యువానః । ఇతి మధుపగణా ద్విధా విభిన్నా ॥ అపి ఖలు కర్మకరాః సమం స్మరస్య ॥ 84 ॥

తాత్పర్యం:

ముసలి తుమ్మెదలు కలువ వనాలను ఆశ్రయించాయి, యవ్వనంలో ఉన్నవి ఏనుగుల దంతాల గోడలపై వాలాయి. ఈ విధంగా తుమ్మెదల సమూహం రెండు విధాలుగా విభజించబడింది. అవి రెండు వేర్వేరు గుంపులుగా ఉన్నప్పటికీ, ఒకరితో ఒకరు వైరం లేకుండా మన్మథుని యొక్క పనిని కలిసికట్టుగా చేస్తున్నాయి.

విశేషాలు:

- వైవిధ్యం మరియు మన్మథ ప్రభావం: ఈ శ్లోకం ప్రకృతిలో వైవిధ్యం ఉన్నప్పటికీ, అందరిపై మన్మథుని ప్రభావం ఉంటుందని తెలియజేస్తుంది. వయస్సును బట్టి తుమ్మెదలు వేర్వేరు ప్రదేశాలను ఆశ్రయించినప్పటికీ, వారంతా ప్రేమ యొక్క భావాలకు లోబడి ఉంటారు. "కమలవనముపాశ్రితా జరన్తః" అంటే ముసలి తుమ్మెదలు కలువ వనాలను ఆశ్రయించాయి. "కరికటభిత్తిముపస్థితా యువానః" అంటే యవ్వనంలో ఉన్నవి ఏనుగుల దంతాల గోడలపై వాలాయి. "కర్మకరాః సమం స్మరస్య" అంటే వారంతా మన్మథుని యొక్క పనులను చేసేవారే.

శ్లోకం 85:

చిరపరిముషితప్రదేశచిహ్నా: సముపగతా: సరసీః పునశ్చ హంసా: | కథమపి రసవర్ణగన్ధభేదై- క ర్నిజనిజమమ్బుజకోశమభ్యజానన్ || 85||

తాత్పర్యం:

చాలా కాలం నుండి తమ స్థానాలను కోల్పోయిన గుర్తులు కలిగిన హంసలు మళ్ళీ సరస్సులను చేరుకున్నాయి. అవి ఎలాగోలా రుచి, రంగు మరియు వాసన యొక్క భేదాల ద్వారా తమ తమ కలువ మొగ్గలను గుర్తించాయి.

విశేషాలు:

- పునరాగమనం మరియు గుర్తింపు: వలస వెళ్ళిన హంసలు శరదృతువులో తిరిగి వచ్చి, తమ సొంత స్థలాలను గుర్తుపట్టడం ప్రకృతి యొక్క క్రమాన్ని మరియు జీవుల యొక్క సహజమైన జ్ఞానాన్ని తెలియజేస్తుంది. "చిరపరిముషితప్రదేశచిహ్నాః" అంటే చాలా కాలం నుండి తమ స్థానాలను కోల్పోయిన గుర్తులు కలిగిన. "నిజనిజమమ్బుజకోశమభ్యజానన్" అంటే తమ తమ కలువ మొగ్గలను గుర్తించాయి.

శ్లోకం 86:

అతివిమలమయనశీతమమ్బుః స్ఫురదరవిన్దసుగన్ధయః సమీరాః | నిరుపధికరుణామయీ చ రాజ్ఞీ- త్యజని జనేషు పరమ్పరా శుభానామ్ || 86 ||

తాత్పర్యం:

అత్యంత స్వచ్ఛమైన మరియు చల్లని నీరు, వికసించిన కలువ పువ్వుల యొక్క సువాసనలు కలిగిన గాలులు మరియు నిస్వార్థమైన దయ కలిగిన రాణి (తటాతక) ఉండటం వలన ప్రజలలో శుభాల పరంపర ఏర్పడింది.

విశేషాలు:

- **శ్రేయస్సు మరియు పాలన:** శరదృతువు యొక్క ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణం మరియు తటాతక యొక్క దయగల పాలన ప్రజలకు నిరంతరమైన శుభాలను కలిగిస్తున్నాయి. "అతివిమలమయనశీతమమ్బుః" అంటే అత్యంత స్వచ్ఛమైన మరియు చల్లని నీరు. "స్ఫురదరవిన్దసుగన్ధయః సమీరాః" అంటే వికసించిన కలువ పువ్వుల యొక్క సువాసనలు కలిగిన గాలులు. "నిరుపధికరుణామయీ చ రాజ్ఞీ" అంటే నిస్వార్థమైన దయ కలిగిన రాణి. "పరమ్పరా శుభానామ్ అజని జనేషు" అంటే ప్రజలలో శుభాల పరంపర ఏర్పడింది.

శ్లోకం 87:

తత్తన్నృపాలపరిపాలనసంప్రసూత- మాలిన్యమార్జనసముజ్జ్వలితాం ధరిత్రీమ్ | భూయః స్వయం విమలయన్నమయః ప్రసాదం మన్యే చకాఙ్క్ష మలయధ్వజకన్యకాయాః || 87 ||

తాత్పర్యం:

ఆ రాజుల యొక్క పరిపాలన వలన ఏర్పడిన మలినాన్ని తుడిచివేయడం ద్వారా ప్రకాశిస్తున్న భూమిని, శరదృతువు స్వయంగా మళ్ళీ నిర్మలంగా చేస్తూ, మలయధ్వజుని కుమార్తె (తటాతక) యొక్క అనుగ్రహాన్ని కోరుకుంటుందని నేను భావిస్తున్నాను.

విశేషాలు:

- **తటాతక యొక్క ప్రభావం:** తటాతక యొక్క పాలన భూమిని శుద్ధి చేసి ప్రకాశింపజేసింది. శరదృతువు కూడా అదే పనిని కొనసాగిస్తూ ఆమె యొక్క అనుగ్రహాన్ని పొందుతోంది. ఇది ఆమె యొక్క పాలన యొక్క స్వచ్ఛతను మరియు సానుకూల ప్రభావాన్ని తెలియజేస్తుంది. "తత్తన్నృపాలపరిపాలనసంప్రసూత- మాలిన్యమార్జనసముజ్జ్వలితాం ధరిత్రీమ్" అంటే ఆ రాజుల యొక్క పరిపాలన వలన ఏర్పడిన మలినాన్ని తుడిచివేయడం ద్వారా ప్రకాశిస్తున్న భూమిని. "భూయః స్వయం విమలయన్నమయః" అంటే శరదృతువు స్వయంగా మళ్ళీ నిర్మలంగా చేస్తూ. "ప్రసాదం మన్యే చకాఙ్క్ష మలయధ్వజకన్యకాయాః" అంటే మలయధ్వజుని కుమార్తె యొక్క అనుగ్రహాన్ని కోరుకుంటుందని నేను భావిస్తున్నాను.

ఇతి సప్తమః సర్గః ||

ఇది ఏడవ సర్గ ముగిసింది.